opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 20 גראשען.
הײנט 8 זײטען

נייער פאלקסבלאט

№ 71 | Łódź, Poniedziałek 24 marca 1930. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ״ד אדר תר״צ | № 71

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

יודישע קאלא ביים פרעמיער שימאנסקי

די יודישע רעפּרעזענטאנץ וועט אונטערשטיצען יעדע רעגירונג, וואס וועט ערפילען די פאסטולאטען פון דער יוד. בעפעלקערונג

ווארשא, 23 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט, 11 אינדערפריה האט דער סענאט-מארשאלעק פראפ. שימאנסקי אויפגענומען אויף א קאנפערענץ די פערטרעטער פון יודישען קאלא דעפ. דאווידזאן און סענ. קערנער. דעפ. הארטגלאס, וועלכער האט געזאלט פערטרעטען דעם קאלא-פרעזעס, איז צוליב זיין אפרייזע אויף דער קאנפערענץ נישט געווען.

די יודישע פארשטעהער האבען פאר׳ן נייעם פרעמיער רעפערירט די פאסטולאטען פון די יודען, ספעציעל אויפ׳ן ווירטשאפטליכען געביט. האבען אנגעוויזען אויף דער דרינגליכקייט צו לינדערן די נויט פון יודישען מיטעלשטאנד, פון יודישען סוחרטום.

זיי האבען ערקלערט, אז די יודישע רעפּרעזענטאנץ וועט אונטערשטיצען יעדע רעגירונג, וואס וועט פערווירקליכען די יודישע פאסטולאטען.

מעהר קיין קאנפערענצען האט פראפ. שימאנסקי מיט קיינעם היינט נישט אפגעהאלטען.

מצה פון המצריג מעהל

וועט מען באקען אין רוסלאנד

מאסקווע, 23 (י. ט. א. טעלעגראפיש). די רבנים פון סאוויעטען-רוסלאנד האבען מתיר געווען צו באקען היי-יאהר מצות פון חמצ׳דיג מעהל.

יודישע צוזאמענארבייט אין אמעריקא

ניו-יארק, 23 (י. ט. א. טעלעגראפיש). עס איז אריין אין קראפט דער אפמאך צווישען אמעריקאנער יודישען קאנגרעס און דעם יודישען קאמיטעט וועגען צוזאמענארבייט אויפ׳ן געביט פון הילף פאר די יודען אין מזרח-איראפע.

בעפרייט דעם פירשט לובאמירסקי

א יוד לעגט פאר איהם איין 150 טויז. זל. קויציע

לעמבערג, 23. (טעלעפאניש) די געריכטס-מאכט האט בעשלאסען צו בעפרייען פון אויספארשונגס-ארעסט אויף א היפאטעק-קויציע פון 150 טויזענד זל. דעם פירשט טאמאש לובאמירסקי, וועלכער איז בעשולדיגט אין פערשידענע געלט-מיסברויכען.

די קויציע האט אריינגעלעגט אנגע דער בעקאנטער קאפיטאליסט, דער 70-יעהריגער טענדעל גימוראק, וועלכער געפינט זיך שוין לאנגע יאהרען אין האנדעלס-בעציהונגען מיט דער פאמיליע לובאמירסקי.

נעכטען האט דער אויספארשונגס-ריכטער אויסגעהערט א רייה נייע עדות, וועלכע האבען אין פראצעס אריינגעטראגען סענסאציאנעלע איינצעלהייטען. די פראטעסטען פון די געליטענע רעגירונגען די סומע פון 20 טויזענד דאלאר.

אויפשטאנד אין קאווקאז?

דער אויפשטאנד זאל זיין א רעזולטאט פון די רעליגיעזע רדיפות

מאסקווע, 23. (ספ. טעל.) דער בעפעהל איבערצורייסען די אנטי-רעליגיעזע פראפאגאנדע צווישען די מאהאמעדאנער, איז געקומען צוליב די נישט גינסטיגע ידיעות, וואס קומען אן פון קאווקאז. דאגערשטאג זענען די פונקציאנערען פון ג.פ.או. ענטדעקט געווארען אז די פא שטעהער פון דער א-טיגער ג.פ.או.-מאכט זענען דע שאסען געווארען. ס׳איז דערשאסען געווארען דער סעקרעטאר פון דער קאמוניסטישער פארטיי שטערנאגלאר און אזוי דער אינספעקטאר פון צענטראלען קאמיטעט פון דער פארטיי זשוקאווסקי.

געפענט די געשיכטע מעטשעטען, דער אויפשטאנד די בעפעלקערונג האט מיט געוואלד צוריק. שטאנד אין קאווקאז געהמט ארום ווייטערע קרייזען, כדי צו דערשטיקען דעם אויפשטאנד זענען געשיקט געווארען קיין קאווקאז נייע מיליטער אפטיילונגען.

צוזאמענפאהר פון די „פאגאטאוויעס״

ווארשא, 23 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין ווארשא איז היינט פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די „גיכע הילפען״ אין די פוילישע שטעט. עס זענען געקומען 25 דעלעגאטען פון די שטאטישע פאגאטאוויעס און פון די קראנקען-קאסעס (ערווארט האט מען 300). צוו. א. איז אויפ׳ן צוזאמענפאהר לאדז געווען פערטרעטען דורך לאווניק אלעקסאנדער יאעל. אין לעטני טעאטער איז איינגעארדענט געווארען א קינסטליכע שרפה, בעת וועלכער ס׳איז דעמאנסטרירט געווארען די ארבייט פון די ווארשעווער פאגאטאוויעס.

א דאקטאר אין לעמבערג

בעגאנגען א געהיימנישפולען מארד

לעמבערג, 23. (טעלעפאניש) אויף לומשאר קאזער 50 אין לעמבערג איז פרייטאג אין אזעטה אויסגעפירט געווארען א געהיימנישפולער מארד. דער 28-יעהריגער דאקטאר קאושימיערש קנאפ האט דערשאסען די 40-יעהריגע יאנינא שטיינגער, ביי וועלכער דאקטאר קנאפ האט געוואוינט אלס סובלאקאטאר. דער ארעסטירטער דאקטאר האט זיך אפגעזאגט צו געבען ערקלערונגען.

אמעריקאנער רעגירונג טרייסט די יודען

צוליב דעם טויט פון לארד באלפור

ביילייד-דעפעשע פון פוילישען אמבאסאדאר אין אמעריקא

ניו-יארק, 24. (טעלעגראפיש דורך יט״א) דער וויצע-פרעזידענט פון די פאראייניגטע שטאטען קורטי האט צוליב דעם טויט פון לארד באלפור צוגעשיקט דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור א דעפעשע, אין וועלכער ס׳ווערט געזאגט, אז דאס אמעריקאנער פאלק טיילט דעם טרויער פון גרויס בריטאניען און פיהלט אויך מיט מיט דעם יודישען פאלק צוליב דעם פערלוסט פון דעם גרויסען יודען-פריינד.

ניו-יארק, 24. (טעלעגראפיש דורך יט״א) דער פוילישער אמבאסאדאר אין וואשינגטאן פיליפאוויטש האט אויך צוגעשיקט דער יט״א א קאנדאלענץ-דעפעשע, אין וועלכער ס׳ווערט געזאגט, אז אין פוילענס טונקעלע טעג איז לארד באלפור געווען א פריינד, ער האט געלעגט די ערשטע אונטערשריפט אונטער פוילענס אומאפהענגיגקייט, און די פוילישע יודען האבען א גרונד צו זיין פערטרויערט צוליב׳ן טויט פון גרויסען יודען-פריינד לארד ארטור דזשעמס באלפור.

שפאלטען פון אנזעמלונג

אין בולגאריען

ענטדעקט א גרויסע קאמוניס-טישע פערשווערונג אין בולגאריען

סאפיא, 23. (ספ. טעל.) די בולגארישע מאכט האט ענטדעקט א קאמוניסטישע פערשווערונג, וועלכע האט ארומגענומען דאס גאנצע לאנד. אין פערלויף פון די לעצטע 2 טעג איז אין סאפיא פארגעקומען אנאזאלאגע און ס׳זענען ארעסטירט געווארען 316 קאמוניסטען, צווישען זיי געפינען זיך 20 בולגארישע עמיגראנטען, וועלכע זענען געקומען פון רוסלאנד נאכדעם ווי ס׳איז פערעפענטליכט געווארען די אמנעסטיע.

Dr. med.
E. Reicher
הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
היילונג מיט דיאטערמיע און עלעקטראטעראפיע
28 פאלודניאווא 28
נעמט אן פון 8–10 פרי און פון 12–2 נאכמ.
און פון 7–8³⁰ אוו. זונטאג פון 9–2 נאכמ.

צו דער פערלאבונג פון אונזער
וו׳ מיטארבייטער
גאדל ברום
מיט פרל. טאלא אייקע
ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב
און א גליקליכע צוקונפט.
א. לייזעראוויטש און פאמיליע

מזל-טוב! צו דער ה׳ כנים פון מײן
שוועסטערן-טאכטער
פרל. העלענא מאטאלא
מיט ה׳ מאסס לאנדוי
וועלכע איז פארגעקומען אין פאריז דעם 23-טען
מערץ 1930, ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און
א גליקליך צוזאמענלעבען.
זאל אמער לעבענס-וועג זיין בלומען בעצירט זיין.
שוועסטער און מאן
און פאמיליע אבואף.

Łódzki Bank Kredytowy
drobnych kupców w Łodzi, Piotrkowska 18
מאכט בעקאנט, דאס זונטאג, דעם 30-טען מערץ ד. י., 5 א זייגער נאכמיטאג
קומט פאר אין לאקאל פיעטריקאווער 18
א אויסערארדענטליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פארזיצער פון דער פערזאמלונג, 3) בעריכט פון רעוויזיע פון רעוויזיאנס-פערבאנד, 4) וואהלען פון א פערוואלטונג מיט קאנדידאטען. דער ראט און די פערוואלטונג.
בעמ.: 1) לויט פונקט 40 פון די סטאטוטען קומט פאר די אויסערארדענטליכע אלגעמיינע פערזאמלונג ביי יעדער צאהל מיטגלידער, 2) איינגאנג נור פאר מיטגלידער.

שפארט געלד!
די גוט בעקאנטע און לאנג עקזיסטירענדע פראצאווניע פון קראוואטען און בינדעס, עמפפעהלט א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע בינדעס.
הערשקאוויטש.
וואלבארסקא 31

אנ׳ארט
צו שלאפען
פאר אנ׳שטענדיגען יונגענמאן, איז אפצוגעבען.
פאמארסקא 14, אין אפ., 2. שט., ביי לאסקי.

פיטלינגען
פון דער לאנגיעהריגער בעריהמטער מארקע
Nordia Hawe
צום פרייז נור 2.50 זל. א קעסטעל, 14 שטיק
ביי שטיינפעלד, זאוואדזקא 20, טעל. 23-186
און ביי ראטקינסקי, קאשטשעלנא 5.

נעכטען האט זיך געעפנט אין לאנדאן

די 1-טע סעסיע פון אדמיניסטראטיווען ראט ביי דער יודישער אגענץ

לאנדאן, 23. (יט"א טעלעגראפיש) היינט האלב 11 אינדערפרי האט זיך אין לאנדאן געעפענט די 1-טע סעסיע פון אדמיניסטראטיווען ראט ביי דער יודישער אגענץ. עס זענען געווען אלע מיטגלידער פון ראט און פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע. פון אמעריקא זענען געקומען וואַרבורג, ד"ר ציירוס אדלער, בעקער א. א. פון פוילען — פאָזנער, שטיין, זילבערשטיין, לעווינע און האלפערן. לארד מעלטשעט, וועלכער געפינט זיך איצט אין אפריקע, וועט קומען ערשט מיטוואך.

וואַרבורג און פראפ. ווייצמאן האבען געהאלטען בריוו־רעדעס נאך לארד באלפור. די רעדעס האבען די אויסגעשטעלטע אויסגעהערט שטייענדיג. עס איז אויך בעשטעטיגט געווארען דער אנדענק פון ד"ר לעאן רייך.

וואַרבורג האט רעפערירט וועגען די אויפגאבען פון דער יודישער אגענץ, אנווייזענדיג, אז זי דארף מיטארבייטען מיט דער א"י־רעגירונג און אז די אויפגאבע פון דער אדמיניסטראטיווער קאמיסיע איז צו זארגען פאר'ן צופלוס פון געלד־מיטלען פאר'ן אויפבוי־ווערק אין א"י.

נאכ'ן פאליטישען עקספאזע פון פראפ. ווייצמאן זענען פארגעקומען וואהלען אין די קאמיסיעס, דערביי האט זיך אנטוויקעלט א דיסקוסיע וועגען דער קאנסטיטוציע פון דער אגענץ און וועגען די פונקציעס פון עקזעקוטיוו פון דער אגענץ.

צו דער סעסיע איז אנגעקומען א בעגריסונג פון נאטאן שטרויס מיט ווינשען פון ערפאלג אין דער ארבייט.

פריוון־קאנפערענץ פאר א"י־ארבייט אין דער שווייץ

באזעל (יט"א) דא איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון די פריווען־גרופען פאר ארץ־ישראל־ארבייט אין דער שווייץ.

פרוי כאגליות פון תל־אביב האט אפגעגעבען א בעריכט וועגען דער פרויען־ארבייט אין ארץ־ישראל און וועגען דעם אפמאך, וואס איז געשלאסען געווארען צווישען דער „וויזא" און דער „הסתדרות נשים".

דער פרויען־פערבאנד, וואס בעשטעהט פון ציוניסטישע און נישט־ציוניסטישע גרופען, האט בעשלאסען צו שיקען די געזאמעלטע סומען נישט קיין לאנדאן, נאר צו דער „וויזא"־עקזעקוטיווע אין ירושלים. דער פערבאנד האט אין משך פון פערגאנגענעם יאהר געזאמעלט 20.000 פראנק פאר ארץ־ישראל־צוועקען.

יוד. ווירטשאפטליכער צוזאמענפאהר פון מערב־גאליציען און אבערשלעזיען

קראקא, 23 (י.ט.א. טעלעפאניש) היינט האט זיך דא געעפענט דער יודישער ווירטשאפטליכער צוזאמענפאהר פון מערב־גאליציען און אבערשלעזיען. עס זענען געקומען 200 דעלעגאטען, אויך פארשטעהער פון דער קראקעווער קאמונאלער און שטייער־מאכט. ס'זענען אנגעקומען בעגריסונגען פון דער יודישער קהלה און פון אנדערע אינסטיטוציעס.

נאך א רייהע רעפעראטען זענען אנגענומען געווארען צוו. אנד. פאלגענדע רעזאלוציעס: ווענדען זיך צו דער רעגירונג וועגען נישט דערלאזען ווייטער צו פיהרען אן'אנטיסעמיטישע פאליטיק אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביעט: פאדערען עס זאלען אפגעשאפט ווערען די עקסטערמינירונגס־געזעצען; פאדערען עס זאל אפגעשאפט ווערען דאס געזעץ וועגען לאקאטארען־שוץ (? די רעד.)

ווייטער איז בעשלאסען געווארען אויסצודריקען א דאנק דעם יודישען קאלא און ס'איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע פון 11 פערזאן, וועלכע דארף צוגרייטען די שאפונג פון א יודישען ווירטשאפטליכען ראט מיט'ן אנטייל פון קאלא, ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, בני ברית א. א.

שוידערליכער מארד אין פאביאניץ

א שוואגער דער'הרג'עט דעם שוואגער צוליב מחלוקת איבער א שטיקעל ערד

(2) אין דארף גוטשין נעבען פאביאניץ האבען געוואוינט צוויי שוואגערס, וויטאשיק און מארציניאק. צווישען די ביידע איז נישט געווען קיין שלום בית און דאס צוליב שטענדיגע מחלוקת איבער דער מחיצה צווישען זייערע לאנד־שטחים. צווישען זייערע פעלדער איז געלעגען א גרויסער שטיין, וועלכער האט אנגעוויזען די גרעניץ.

מארציניאק האט זייט א געוויסער צייט גענומען חושד זיין דעם שוואגער, אז יענער רוקט איבער דעם שטיין, כדי אויף אזא אופן צו פערגרעסערען זיין לאנד־שטח. נעכטען איז אויף אט דעם באדען ווידער צווישען זיי געקומען צו א העפטיגער קריגעריי און געשלעג, בעת וועלכען וויטאשיק האט געכאפט א האק און מיט עטליכע קלעפ דער'הרג'עט מארציניאק'ן אויפ'ן ארט.

ס'זענען אנגעלאפען שכנים און מ'האט ארויסגערופען פאליציי. דעם טויטען קערפער פון מארציניאק'ן האט מען איבערגעלאזט, ביז ס'וועט אראפקומען די געריכטס־מאכט און וויטאשיק'ן האט מען ארעסטירט און געבראכט אין טורמע קיין לאדז.

א מארד אין זגערזש

אויפ'ן באדען פון איי פערזוכט

(—) אין זגערזש איז שבת פארנאכט אויף ווערסאלא 22 אויסגעפיהרט געווארען א מארד, וועלכער איז געשעהען צוליב פאלגענדער געשיכטע.

א געוויסער סטאניסלאוו שירלאווסקי (וואַרזקא 2) האט זיך נעלאוט איינרעדען פון זיינעם א חבר אז זיין פרוי האט אוועקגעווארפען זיין פרוי. א פאר וואכען שפעטער האט ער זיך דערוואוסט, אז זיין חבר איגנאצי פראנטשאק (וויאטקא 3) האט זיך בעפריינדעט מיט זיין פרוי און קלייבט זיך מיט איהר צו בעווייבען און איין וואוינונג, עפעס האט שירלאווסקי געטראפען ראט פאר'ל שפאצירען און איהם האבען אויפגעקאכט די געפיהלען און ער האט זיך מיט א מעסער געווארפען אויף זיין פרוי, פראנטשאק האט זיך פאר איהר אנגענומען און צווישען זיי איז ענטשטאנען א געשלעג אויף מעסערס. בעת'ן געשלעג איז שירלאווסקיס פרוי און פראנטשאק פערוואונדעט געווארען, אבער סוף כל סוף האט פראנטשאק ווייטער געשטאכען שירלאווסקי, א מעסער אין פלייצע און יענער איז געפאלען א פערהלשטער.

פראנטשאק האט געוואלט ענטלויפען די אנגעלאפענע פערבייגעהער האבען איהם פערהאלטען און איבערגעגעבען דער פאליציי, שירלאווסקי איז אין א האפנונגסלאזען צושטאנד אפגעפיהרט נעוואָרען אין שפיטאל. פראנטשאק איז א עסטירט ווי ס'שטעלט זיך ארויס איז פראנטשאק שוין געזעסען דורכ'ן רוסישען געריכט פערמשפט אויף 8 יאהר קאטארגע.

א מעשה נבלה אין זגערזש

אין זגערזשער פאליציי־קאמיסאריאט האט זיך געמאלדען די 17־יעהריגע סטעפאניא פ. און מודיע געווען, אז איהר בעל־הבית, דער 50־יעהריגער ה' י. האט זי פערגוואלטיגט.

די פאליציי האט דורכגעפיהרט אן'אויספארשונג האט דעם ה' י. אנ'אנגעזעהענעם בירגער אין זגערזש ארעסטירט. דער ארעסט האט ארויסגערופען א רושם אין די געזעלשאפטליכע קרייזען פון זגערזש.

„אזעט" פאדערט צו ליקווידירן דעם „ארט"

און אנדערע ארגאניזאציעס אין רוסלאנד

מאסקווע (יט"א) דער צענטראלער אפיציעלער ארגאן פון „אזעט" איז ארויס מיט אן אפענעם בריוו אז מען זאל ווייזען דעם זעג פון ראטען־פערבאנד אלע יודישע אויסלענדישע ארגאניזאציעס, וואס פיהרען א הילפס־טעטיגקייט פאר די דעקלאסירטע רוסישע יודען".

אין דער לעצטער פאדערונג ווערען אויסגערעכענט א רייהע „הטאים" געגען דעם „ארט" און געגען געוויסע טוער פון אמעריקאנער „רושאינט", עס ווערט גאנץ אפען געזאגט, אז עס זאלט שוין געוועזען צייט, מען זאל הייסען די אויסלענדישע יודישע ארגאניזאציעס זיך אפטראגען פון ראטען־פערבאנד.

א היבש ביסעל שמוץ ווערט אין דער זעלבער פאדערונג געווארפען אויף דעם מאסקווער קא־רעספאנדענט פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור. דער אפיציעלער ארגאן פון „אזעט" פערמסט דער קארעספאנדענט פון דער יט"א, אז די גאנצע מעשה מיט דער ליקווידאציע פון דער „יעווסעקציע" זאל ער האבען אויסגעטראכט, און, אז בכלל טשעפעט ער זיך אומזיסט צום „אזעט" און צו דער „יעווסעקציע". דער א פאל פון דעם צענטראלען ארגאן פון „אזעט" אויף די יודישע אויסלענדישע אר־אניזאציעס און אויף דעם קארעספאנדענט פון דער יט"א ווערט נישט גענומען ערנסט אין די הערשענדע סאוויעטישע קרייזען, איבער הויפט איצט, ווען דער „אזעט" איז א זוי קאמפראמיטירט און ווען די „יעווסעקציע" איז אפיציעל ליקווידירט דורך דער קאמוניסטישער פארטיי.

די גרויסע בעדייטונג פון געשלאסענעם פויליש־דייטשען האנדעלס־אפמאך

וואס זאגט דער פארזיצער פון פוילישער דעלעגאציע מינ. טווארדאווסקי

דער פארזיצער פון דער פוילישער דעלעגאציע מין. טווארדאווסקי, וועלכער האט געפיהרט די אונטערהאנדלונגען, וועגען שליסען דעם פויליש־דייטשען האנדעלס־אפמאך האט אין אן אינטערוויא געגעבען אן'אפשאצונג פונ'ם געשלאסענעם אפמאך.

דערצעהלענדיג וועגען די שוועריגקייטען, וועלכע ס'איז אויסגעקומען ארורכצומאכען ביידע צדדים ביז ס'איז געקומען צו אנ'אויסגלייך וועלכער האט פיל ווייט בעפרידיגט די אומצופרידענע אויף ביידע זייטען, גיט איבער דער מיניסטער איניגע עינצעלהייטען.

אין דייטשלאנד זענען די סאציאליסטען און די פערטרעטער פון אינדוסטריע און האנדעל געווען אנהענגער פונ'ם אפמאך בעת די נאציאנאליסטען און אגראריער זענען געווען זייער שארפסטע געגנער.

פערקעהרט איז געווען אין פוילען — די אינדוסטריע האט מורא געהאט פאר'ן אפמאך, בעת די אגראריער זענען פריהער געווען גלייכגילטיג און שפעטער געווארען אנהענגער פונ'ם אפמאך. די הויפט־מאמענטען, וואס האבען געשאפען די שוועריגקייטען ביי די אונטערהאנדלונגען, זענען געווען ביים קומען צו א הסכם אין די פראגען פון קוילען און פיה־עקספארט קיין דייטשלאנד. נאך לאנגע דיסקוסיעס איז דערגרייכט געווארען דער הסכם אז פוילען קען ארויספיהרען קיין דייטשלאנד 320 טויזענד טאן קוילען, א הונדערט מעהר ווי ס'וועט ארייננעפיהרט ווערען פון דייטשלאנד קיין פוילען.

אנבעטרעף אונזער לאנדווירטשאפט זעט דעם ערשטען יאהר קענען ארויסגעפיהרט קיין דייטשלאנד 200 טויזענד לעבעדיגע חזירים, און יעדעם יאהר ווייטער מיט 75 טויזענד שטיק מעהר, א חוץ דעם איז דערלויבט געווארען דער טראנזיט פון פלייש דורך דייטשלאנד קיין פראנקרייך, בעלגיען, האלאנד א"וו און וואס ס'איז זעהר וויכטיג: ס'איז געלונגען צו וואראנטירען דעם עקספארט אויף געוויסע פראדוקטען אויפ'ן פאל, אויב דער דירעקטער פיה־קויף אויף א נארמאלען וועג זעט זיך אנשטויסען אויף שוועריגקייטען.

בכלל גענומען דארף מען געדענקען, אז דער געשלאסענער אפמאך איז דער ערשטער און שאפט — ווי ס'האט זיך אויסגעדריקט דער האנדעלס־מיניסטער קוואטקאווסקי — דעם אבערגאנגס־מאמענט און אזוי האט עס נעבעכט זיין, ווייל די אינטערנאציאנאלע האנדעלס־פאליטיק, פיהרט צו דעם. אז ס'זאלען געענדערט ווערען פיל אנ'ם ארט פון ווירטשאפטליכען צוזאמענלעבען צווישען די פעלקער.

א חוץ דעם האט ביי אונז געהערשט די איבערצייגונג אז נאכ'ן בעקענען זיך אויפ'ן פראקטישען באדען פונ'ם האנדעל וועלען ביידע צדדים געפינען פאר נויטיג איינצופיהרען א רייהע ענדערונגען און אויסבעסערונגען אינ'ם איצטיגען אפמאך.

דער דירעקטער פועל יוצא פונ'ם אפמאך וועט אפשר זיך נישט לאזען פיהלען באלד, עס וועט אבער פארקומען אנ'אלגעמיינע ווירטשאפטליכע אויפלעבונג און עס כולם טאר מען נישט אונטערשאצען די פאליטישע בעדייטונג פונ'ם אפמאך וואס זעט צוזאמען מיט'ן ליקווידאציע־אפמאך אבשאפען די אנגעשטרענגטקייט פון די פריהעריגע פויליש־דייטשע בעציהונגען און שאפען א באדען פאר ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען אויף פערשידענע געביטען ביי פיל מילדערע בעדינגונגען. דער אומשטאנד, וואס מיר האבען ארויסגעזוכט אזויפיל נאכגיביגקייט און שלום־שטימונג וועט הויבען אונזער אויטאריטעט צווישען די אויסלענדישע מלוכות, און די רעזולטאטען דערפון וועט זיך גאנץ בקרוב לאזען פיהלען אויף אונזער קרעדיט און געלד־מארק.

אינטערעסאנט איז, — פערענדיגט מיניסטער טווארדאווסקי, — אז דער געשלאסענער אפמאך רופט ארויס ווייטערדיגע פערשטענדיגונגען, נאכ'ן פערשטענדיגען זיך צווישען די פוילישע און דייטשע קוילען־אינדוסטריע, קומט פאר א פויליש־ענגלישע קוילען־פערשטענדיגונג, צו וועלכער ס'וועלען אויך צוטרעטען דייטשלאנד, אויף אזא אופן, ווערען מיט די אינטערעסענטען פון דער אינטערנאציאנאלער פאציפיקאציע אין דער אינטערנאציאנאלער קוילען־אינדוסטריע.

די בייסטע מאדערנע

שייטלען

ווי אויך פערשידענע אלעמשסעס,

אזוי ווי אייגענע האר, גוטע אויסארביי־טונג צו זעהר ביליגע פרייזען,

קאנט איהר נאר בעקומען ביי

פארשזוצקי, קאמיענא 5,

קווצר אפיצינע, 2־טער שטאק.

לאדזשער קאמערזאל־טעאטער „ארט"

אל. 1. מאי 2
פריהער ענגל. זאל

ליטערר. לייטער: משה בראדערזאן, דירעקטאר: יוסף סטרונאטש
קאמפאזיטאר: דוד ביינעלמאן.

היינט, מאנטאג, 9.30 אין אווענד א פאפולערע פאר־שטעלונג צו ביליגע פרייזען פון 1—3 זל. ס'ווערט געשפילט

„וכל מאמינים שהוא"

פריילעך געמישט פראגראם.

קאנפעראנסיער: נ. רייכענבערג. גארדעראבע נישט פערפליכטענד.

בילעטען צו בעקומען יעדען טאג פון 11—1 מיטאג און פון 5 נאכם. בײַ דער קאסע פון טעאטער.

לאדז
24 מערץ 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
24 מערץ 1930

אונטער'ן בייטש פון דער ווירטשאפטליכער דעפרעסיע

די פערצווייפעלטע, שרעקליכע לאגע פון די סוחרים און האנדווערקער, צווינגען די לעצטע אויסצוגעהן פון רעזערוו און איינעמען ענטשפרעכענדע מיטלען, פון זעלבסט-הילף, שוין, און א געהעריגע אקציע בנוגע די מאסגעבענדע פאקטארען אין דער מלוכה. דעריבער קומען פאר די לעצטע צייט קאנפערענצען, פערזאמלונגען, און פראטעסט-אקציעס, וועלכע דארפען אויפמערקזאם מאכען די רעגירענדע קרייזען אויף דער קאטאסטראפע.

דאס זענען נישט קיין ספעציפיש יודישע פראבלעמען, אונטער דער בייטש פון דער אינטערנאציאנאלער ווירטשאפטליכער דעפרעסיע בויגט זיך דאס גאנצע סוחרטום, דער גאנצער האנדעלס- און האנדווערקער-שטאנד פון פוילען. די אקציע פון די יודישע סוחרים און האנדווערקער טראגט אלזא נישט אין א געוויסער מאס, לפחות, קיין רעליגיעזען אדער נאציאנאלען כאראקטער, דאס גאנצע פוילישע סוחרטום און האנדווערקעריי הויבט אויף די פערצווייפעלטע פראטעסט-שטימע געגען דער פולשטענדיגער גרינגשעצונג פון האזען צושטאנד דורך די רעגירונגס-פאקטארען, ביים גלייכצייטיגען ארויפלעגען אויף איהם די גרעסטע שטייער-לאסטען, אויך אנדערע ווירטשאפטליכע ספערען, האבען נישט היינט קיין גאלדענע גליקען, זייער סיטואציע איז אבער אויף אזויפיל בעסער, וואס די רעגירונג בעמיהט זיך און מאכט פרובען זיי צו קומען צו הילף. דער האנדעל דאגעגען ווערט דורך די היימישע עקאנאמיסטען און מלוכה-חכמים בעטראכט פאר א צווייטראנגיגען ענין אין ווירטשאפטליכען לעבען, א גלייכגילטיגען אדער א שעדליכען, אזוי אז איבער די פאסטולאטען פון האנדעל געהט מען גאנץ רוהיג אריבער צו דער טאגס-ארדנונג. ס'זענען אפילו פארגעקומען שטרייקען פון פוילישע און יודישע סוחרים, אבער קיינער האט זיך פון די רעגירענדע דערפון נישט איבערגענומען...

אויב אבער די לאגע פון גאנצען פוילישען האנדעל און האנדווערקער איז אין דער העכסטער שטופע, בעאונרוהיגענד, איז די לאגע פון די יודישע סוחרים און האנדווערקער פשוט פערצווייפעלט.

דער יודישער סוחר איז דאך בלויז נישט קיין סוחר, ער איז דאך א חוץ דעם אויך — א יוד, ער לייד אויך אלס מיטגליד פון דער ווירטשאפטליכער ספערע, וועלכע ווערט אמשטארקסטען געגרינגשעצט און דורך דער אפיציעלער ווירטשאפטליכער פאליטיק פערנאכלעסיגט, און אויך אלס מיטגליד פון דער נאציאנאלער מינדערהייט, בנוגע וועלכער די מלוכה-חכמה בעשטעהט ווייטער אין סיסטעם פון באיקאט און עקסטערמינאציע, טראגענדיג די גרעסטע לאסטען און אויסצוהאלטען די מלוכה, און איהר אדמיניסטראטיווע מאשין, האבען מיר פערמאכט דעם צוטריט צו דעם בעאמטען-פאך און צו אלע אינסטיטוציעס מיט א מלוכה'שען, אדער זעלבסט-פערוואלטונגס-כאראקטער, און די אמטען, פאבריקען, מלוכה-מאנאפאלען, א.א.וו. איז איינגעפיהרט דער אוניווערזיטעט-פרינציפ פון „נומערוס קלאוזוס" און איינגעפיהרט געווארען אויף דער גאנצער ליניע א פיל ראדיקאלערער פרינציפ פון „נומערוס נוללוס". דער יודישער ארבייטער האט נישט קיין צוטריט צו די מלוכה'שע אנשטאלטען, מאנאפאלען און עטאטיסטישע אונטערנעהמונגען, דער יודישער סוחר און האנדווערקער האט נישט קיין קרעדיט אין די באנק-אינסטיטוציעס, וועלכע ווערען געפיהרט אדער סובסידירט דורך דער רעגירונג. אויב מ'וועט נאך דערצו צוגעבען דעם צוואנגס-זונטאג-רוה, וועט מען האבען א בילד פון דער לאגע אין וועלכער דער יודישער סוחר און האנדווערקער געפינט זיך, א חוץ דעם גיהנום, וועלכען ס'לייד דער אלגעמיינער סוחרים- און האנדווערקער-שטאנד אין דער מלוכה.

דאס איז די סיבה, וואס דער יודישער סוחר און האנדווערקער איז ארויס פון זיין אפאטישער שטעלונג און הויבט אן צו פאדערען אז זיינע פאסטולאטען זאלען קודם-כל אויסגעהערט ווערען. די רואין פון סוחרטום ביי דעם שעדליכען סטאטוס — איז זיכער נישט קיין געזונדע און שכלדיגע ווירטשאפטליכע פאליטיק.

פ. ב.

גרויסע ענדערונגען אין די יודישע קאלאניעס
נייער קורס אין דער קאלעקטיוויזאציע-פאליטיק פון דער ראטן-רעגירונג

מאסקווע (יט"א) נאך דעם ווי דער צענטראלער קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי האט פארערנט נישט צו צווינגען די פויערים זיך צו קאלעקטיוויזירן, איז געווארען א גאנצע איבערקערעניש אין די יודישע קאלאניעס. א גרויסע צאהל יודישע קאלאניסטן האבען איצט פערלאזען זייערע קאלעקטיוון און זענען אוועק צו אינדיווידועלער ארבייט. זיי האבען צוריק בעקומען זייערע בהמות און זייער פערמעגען.

צוליב די שטרענגע מיטלען, מיט וועלכע עס איז דורכגעפיהרט געווארען די קאלעקטיוויזאציע אין די יודישע קאלאניעס, זענען פיל יודישע קאלאניסטן געבליבען אהן שפייז פאר די פערד און קענען דעריבער מיט די פערד אויף די פעלד נישט ארבייטען, אין כערסאנער ראיאן איז די לאגע אין די יודישע קאלאניעס נאך ערגער, ווארט האבען די יודישע קאלאניסטן פשוט נישט קיין ברויט צו עסען, ווייל מען האט ביי זיי צוגענומען די גאנצע תבואה. דער אגראדזשאינט שיקט איצט אהין פיהר און צוואנציג פוד מעהל, די סאוויעטישע בעאמטע פון קרים, קריוואראג און קאלינינדארפער ראיאנען זענען זיך איצט מודה אפען, אז זיי האבען זיך בענוצט מיט עקסטרעמע מיטלען ביים צווינגען די יודישע קאלאניסטן איבערצוגעהן צו קאלעקטיוון, אין קרים פלעגען זיי מאכען אלגעמיינע פערזאמלונגען פון די יודישע קאלאניסטן, פערשליסען די טיר און נישט ארויסגעלאזען קיינעם פון די פערזאמלטע ביז וואנען ער האט זיך אונטערגעשריבען, אז ער שליסט זיך אן אין דעם קאלעקטיוו. כאטש נישט אונטערשרייבען האט מען געסטראשעט מיט ארעסטען.

אין קריוואראגער ראיאן האט מען ביי א צאהל יודישע קאלאניסטן צוגענומען זייער גאנץ פערמעגען, איינשליסענדיג די קישענס, דערפאר וואס זיי האבען זיך ענטזאגט אנצושליסען אין די קאלעקטיוון, אין קאלינינדארפער ראיאן האט מען מיט געוואלד געטריבען גאנצע יודישע דערפער אין די קאלעקטיוון.

די שאדענס, וואס די געצוואונגענע קאלעקטיוויזאציע האט אנגעמאכט אין די יודישע קאלאניעס, וועלען אזוי שנעל נישט קענען ווערען בעזייטיגט, די ארטיגע מאכט נעהמט איצט אן די נויטיגע מיטלען צו פערריכטען די טעותים, וואס זענען געמאכט געווארען און ערלויבט יעדען קאלאניסט צו בלייבען אדער נישט בלייבען אין קאלעקטיוו, לויט זיין איינענעם פערלאנג.

טעטיגקייט פון דער לעמבערגער עקספאזיטור
פון פערבאנד פון יודישע קאאפעראטיוון אין פוילען

לעמבערג, (יט"א) די טעג איז פארגעקומען א זיצונג פון ראיאן-אמט פון דער לעמבערגער עקספאזיטור פון פערבאנד פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אויף וועלכער עס איז געוועהלט געווארען דאס פרעזידיום אין די פערזאן פון ד"ר זילבערשטיין אלס פארזיצער און ד"ר זאמערשטיין און ד"ר מייבלום אלס וויצע-פארזיצער.

פון בעריכט פון פארזיצער איז צו זעהן, אז פון דער סומע אנדערטהאלבען מיליאן זל. לאנגטערמיניגע קרעדיטען, וואס זענען פערטיילט געווארען דורכ'ן פעראיין, האבען די קאאפעראטיוון אין קליין פוילען בעקומען הלואות אויף א סומע פון 300,000 זל. אויף 3 און א האלב יאהר און 6 פראצ. יעהרליך. דורך דעם האט דער באנק פאר קאאפעראטיוון געהעכערט ערטיילט נייע קרעדיטען אויף רעדיסקאנטא פאר קליין-פוילישע קאאפעראטיוון אויף א סומע פון 307,000 זל. אזוי ארום געניסען די קאאפעראטיוון וואס געהערען צו דער לעמבערגער עקספאזיטור פון לאנג-טערמיניגע קרעדיטען אויף א סומע פון איין מיליאן 700 טויזענד זל. אויף רעדיסקאנטא קרעדיטען פאר 600,000 זל. דער ראיאן-ראט האט בעשטעטיגט דעם פראיעקט פון ווייטערע קרעדיט-פערלאנגען, וואס וועלען בעטראכט ווערען אויף דער אפריל-סעסיע פון דירעקטאריאט. גענוי איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען די קרעדיטען פאר די קאאפעראטיוון אין די מלוכה'שע קרעדיט-אנשטאלטען, דערביי איז פעסטגעשטעלט געווארען דאס די ראווינע אנשטאלטען אנטזאגען אפטמאל קרעדיטען צוליב נישט וויכטיגע און אונבעגרינדעטע סבות און אפטמאל אפילו מיט גאנץ קאוסטערלישע מאטיווען. עס איז בעשלאסען געווארען אויסצונוצען דעם גאנצען געזאמעלטען מאטעריאל בעת די אינטערווענצען ביי די מאסגעבענדע פאקטארען.

יודיש מיידעל זיך געהאנגען אויס חרפה
בעגאנגען זעלבסטמארד צוליב פראוואקאציע פון ג.פ.או.-אגענטען

בערלין, (יט"א) פון אדעס ווערט מיטגעטיילט וועגען טראגישען טויט פון דער 27-יעהריגער ציוניסטין סימא דראנאווסקאיא. זי איז ארעסטירט געווארען אלס בעשולדיגטע אין בעטייליגען זיך אין דער ציוניסטישער בעוועגונג. די אגענטען פון ג.פ.או. האבען איהר געמאכט א פארשלאג, איהר צו בעפרייען פון ארעסט, אויב זי וועט געבען אן אונטערשריפט, אז זי טרעט אויס פון די ציוניסטישע רייהען, דראנאווסקאיא האט מסכים געווען צו געבען אזא אונטערשריפט, אויב מען וועט איהר צוזאגען, אז דאס וועט נישט פערעפענטליכט ווערען אין דער פרעסע. די ג.פ.או. האט איהר דאס צוגעזאגט, און נאכדעם, ווי זי האט געגעבען די אונטערשריפט, האט מען איהר בעפרייט פון תפיסה.

די אדעסער קאמוניסטישע פרעסע האט אבער פערעפענטליכט די ערקלערונג פון דראנאווסקאיא, אז זי איז ארויסגעטרעטען פון די ציוניסטישע רייהען. זי האט נישט געקענט אריבערטראגען די חרפה און אין עטליכע טעג ארום האט זי זיך ארויסגעווארפען פון דריטען שטאק און איז אויפ'ן ארט דערהרג'עט געווארען. אין איהר לויה האט זיך בעטייליגט א גרויסע צאהל ציוניסטישע יוגענדליכע.

מעדיקער און יוריסטען
זייער לאגע אין אמאליגען און אין הייטיגען רוסלאנד

(א בריף פון מאסקווע)

מעדיצין און אדוואקאטור, רוקט זיך איבער פלעכליך, זענען געווען פון לאנג אן צוויי ליבלינגס-בראנשען ביי דער יודישער אינטעליגענץ.

דער ערשטער יודישער דאקטאר אין רוסלאנד איז געווען אין מאסקווע, דער ליב-מעדיק לעאן, וועלכער איז געפאלען אלס קרבן פון יאהאן וואסיליעוויטש דעם דריטען. אין יאהר 1490 האט מען דאקטאר לעאנען אין מאסקווע אפגעהאנגען דערפאר, וואס איהם האט זיך נישט איינגעגעבען אויסצוהיילען דעם גרויספירשטס יונגען זוהן.

לעאנס טויט האט אבער נישט געשטערט, אז די צאהל פון יודישע דאקטוירים אין רוסלאנד זאל ווערען אלץ גרעסער און גרעסער. דעם ערך נאך זענען שוין פון לאנג אן אין רוסלאנד געווען די צאהל יודישע דאקטוירים מעהר ווי נישט יודישע, הגם צו זיין רעגירונגס-אנגעשטעלטע און פראפעסארען האט מען זיי פיל יאהר נישט ערלויבט.

געוועזען יאהרען, ווען אין דער ארמיי האט א יוד געקאנט זיין דאקטאר, נאר ווען ער האט „צובייטען דעם רענדעל" — האט ער זיך „אפגעוואשען", איז ער גלייך געווארען א מומחה, אז נישט האט ער סאלדאטען נישט געקאנט היילען. היינט האט זיך די לאגע אינגאנצען געענדערט און בעת יודען זענען דא אין ראטענפערבאנד זיבעצעהן פראצענט, זענען דא אין דער רויטער ארמיי הונדערט-זעקס און-אכציג פראצענט יודישע מעדיצין-ארבייטער. אין דעם פאך האט זיך די לאגע פון יודישע דאקטוירים זעהר פיל געבעסערט: די לאגע אבער פון פראקטיצירענדיגע דאקטוירים האט זיך דאגעגען פיל פערערגערט.

די לאגע פון דאקטוירים איז זעהן ערגער, ווי די לאגע פון יוריסטען, דורך א אלטען פאראורטייל, אז א דאקטאר, וועלכער געהט דורך א שווערען שטודיום, טראגט א גרויסע פעראנטווארטליכקייט, וועלכען מ'קאן צונעהמען פון מיטען עסען, אויפוועקען פון מיטען שלאף, און א דאקטאר פאסט נישט צו בעשטימען, וואס איהם קומט פאר זיין וויזיט אדער ראט. פאר זיין ארבייט, ווען ער איז נישט קיין כירורג, בעקומט ער „האנאראר" — איהם שטעקט מען אריין אין האנד, ווי א בעל-דרשער וויפיל דאס הארץ געלוסט, און דעם דאקטאר פאסט אפילו נישט א קוק צו טון, וואס האט ער בעקומען. ווי עס זייט אויס, שעצען מענשען זייער געזונד, זייער לעבען זעהר גרינג, דערום בעלוינט מען געוועהנליך א דאקטאר זעהר שוואך.

יוריסטען, דאגעגען, זענען שוין נאר קיין שעמעוודיגע נישט. הגם זייער שטודיום איז לייכטער. זינט רוסלאנד עקזיסטירט האט נאר איין דאקטאר בעקומען הונדערט טויזענד רובל פאר א פראקטיק, דאס איז געווען דער בעריהמטער גענעקאלאג, לייב אשער, פראפעסאר א.א. יענער נאט און פרומע לייט. לעבעדיגע און טויטע האבען געהאלפען, אז נאך פיר טעכטער, ביי ניקאלא דעם צווייטען איז געבוירען געווארען א טראנספאלגער, האט אטא פאר'ן „גוטהמען" דעם ניי-געבוירענעם, בעקומען הונדערט טויזענד רובל. יוריסטען אבער, וואס האבען פאר פיהרען א פראצעס בעקומען הונדערט טויזענד רובל און מעהר, איז געווען נישט קיין זעלטענע זאך אין א שטאט ווי פעטערבורג, פאסאזשער, פערגאמענט, זינאזער א. א.ד. האבען געהאוסט פון אזעלכע „האנאראר"ע.

דער „קלאסען-קאמף" האט אבער געמאכט שנעל א סוף צו אזעלכע האנאראר פון יוריסטען. אויס פון דער הויכער פינאנץ, נישטא קיין מיליאנער-פראצעסען, ממילא זענען אויך אנגעשמאלבען די גרויסע פערדינסטען פון יוריסטען, דאך האבען ביז איצט פיל פון די „מיטגלידער פון פערטיידיגער קאלעגיע", נישט שלעכט פערדינט, אזוי, אז דאקטוירים האבען זיי נאך אלץ געקאנט מקנא זיין. היינט איז געווארען א נייעס, אז עס וועט זיי מעהר נישט זיין וואס מקנא צו זיין.

אין רוסלאנד איז א צייט פון „קאלעקטיוויזאציע", אין שטאט און אין דארף ווען פערטיידיגער וואלטען זיך אויך קאלעקטיוויזירן, וואלט עס געווען א געוועהנליכע ערשיינונג, אלענפאלס זענען זיי ענטוויקעלטער פאר פויערים, ווי גרויס עס זאל נישט זיין די אויפקלערונגס-ארבייט אין דארף. אבער אין שטאט און אין דארף געהט די קאלעקטיוויזאציע טיילווייז, דאגעגען זענען אלע פערטיידיגער פון היינט אן קאלעקטיוויזירט, אין לענינגראד זענען אלע פערטיידיגער איינגעטיילט אין צוואנציג קאלעקטיוון, וועלכע נעהמען אן קליענטען, און קיין פערטיידיגער טאר קיין פריוואטע פראקטיק נישט האבען, אלע פערטיידיגער ארבייטען אין „איין קעסעל", און דער פערדינסט ווערט צווישען זיי פערטיילט גלייך. וויפיל מ'זאל נעהמען פאר פיהרען פראצעסען, הענגט שוין נישט אפ פון קליענט און פערטיידיגער, אלץ איז לויט א געוויסע טאקסע, פערטיידיגער רעכענען, אז העכסטענס וועלען זיי פערדינען נישט מעהר פון הונדערט פופציג רובל א מאנאט, וואס עס איז פאר וועמען א גליק, און פאר וועמען א שטריק.

ל. ס.

די יודישע אקאדעמיקער אין פוילען
לטובת דעם ארבייטענדען א"י

ווארשע, (יט"א) דער צענטראלער אויספיהר-קאמיטעט פון די יודישע אקאדעמישע פערבאנדען אין פוילען האט בעשלאסען אויפפאדערן די צענטראלע קאמיטעטען פון די יודישע אקאדעמישע ארגאניזאציעס אין ווארשא, ווילנע, קראקא, לעמבערג, און פויזען זיך צושטעלען אין רשות און מיטהעלפען מאראליש און מאטעריעל די אקציע פאר'ן פאלעסטינער ארבייטער-פאנד, וואס די ליגע פאר'ן ארבייטענדען ארץ-ישראל פיהרט איצט דורך אין פוילען, אויך פון זיין זייט האט דער צענטראלער אויספיהר-קאמיטעט בעשטימט א געוויסען סכום געלד פאר'ן צוועק, וועלכער איז גלייך איבערגעגעבען געווארען דער ליגע.

ערשטער יודישער פראפעסיאנעלער-פעראיין אין דאנציג

דאנציג, (יט"א) די טעג איז פארגעקומען די גרינדונג פון ערשטען יודישען פראפעסיאנעלען ארבייטער-פעראיין אין דער פריי-שטאט דאנציג. דערווייל זענען איינגעשריבען געווארען 250 יודישע שניידער-ארבייטער, וועלכע געפינען זיך אין דער פריי-שטאט.

אומלעגאלע ציוניסטישע פרעסע אין רוסלאנד

בערלין, (יט"א). עס איז ערשינען דער לעצטער נומער פון אומלעגאלען ארגאן פון צ. ק. פון „השומר הצעיר" אין ראטען-פערבאנד „רב-", אלס פערלעגער זענען אונטערגעשריבען די „אנגעשטירטע און פערשיקטע שומרים". די צייטונג בעשטעהט פון 24 זייטען. זי ווערט שאפירא-גראפירט און איהר אנשרייבען האט געדויערט א האלבער צוויי חדשים. אין'ם לייט-ארטיקעל אונטער'ן נעפעל „לאמיר געבען אן עליה דעם לאנד", ווערט אונטערגעשטראכען די נויטווענדיגקייט פון חלוצישער עליה און אלע, וואס האבען די מעגליכקייט זיך ארויסצובעפרייען, היכף צו פאהרען קיין ארץ-ישראל.

די צייטונג רעאגירט שארף אויף א נאציאנאלע ארץ-ישראל-פראגען ווי, למשל, וועגען דער פעראייניגונג פון די ביידע ארבייטער-פארטייען אין א"י, די געשעהענישען מיט די אראבער א.א.וו.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

24 מאנטאג — כר אדר תר״צ

מערץ

זון-אויפגאנג 5 33
זון-אונטערגאנג 5 54

א זיצונג פון דער האנדעלס-קאמער

(—) דאנערשטאג, דעם 27 ווערט אין לאקאל פון דער קרעדיט-געזעלשאפט פארקומען א זיצונג פון דער האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער.

עס וועלען בעהאנדעלט ווערען צווישען אנדערע, די פראגען וועגען קויפען א הויז פאר די ביוראס פון דער קאמער און וועגען אננעהמען די ירושה פון דער פערשטארבענער אננא הערץ אויף אנ'עקאנאמישער ביבליאטעק ביי דער קאמער.

עלעקטראפיקאציע פון באלוט

די לאדזער עלעקטראווניע האט פערענדיגט די ארבייט איבער דער עלעקטראפיקאציע פון די גאסען אין באלוט, וואס האבען געדארפט בעלייכטעט ווערען לויט'ן פלאן אויפ'ן יאהר 1929.

אזוי-ארום איז א גרויסער טייל פון באלוט, וועלכער האט ביז-איצט געליטען פון דער פינסטערניש, בעלויכטען געווארען.

אבלאוועס און ארעסטען

מ'זוכט די באנדיטען, וואס האבען אויסגעפיהרט די אנפאלען אויף פאלודניאווא

(2) אין פערלויף פון דער שבת'דיגער נאכט האט די אויספארשונגס-פאליציי ווייטער אדורכגעפיהרט א רייה אבלאוועס און ארעסטירט 26 פערזאן, וועלכע זענען פערדעכטיגט אלס אנטיילנעהמער אינ'ם אויספיהרען די 2 באנדיטען-אנפאלען אויף פאלודניאווא גאס. די אבלאוועס האבען געדויערט ביז 5 א זייגער פארטאג.

נעכטען זונטאג זענען אלע ארעסטירטע אויסבעפארשט געווארען. ווי ס'שטעלט זיך ארויס זענען צווישען זיי פערהאן א פאר פערדעכטיגע פערזאן, וואס זענען שוין פון לאנג ארומגעזוכט דורך דער פאליציי פאר זייערע מעשים טובים.

מאנטשיאוש „מאנטשעט“ מענטשען...

(—) אין טאמאשאוו האט די פאליציי ארעסטירט א לאדזער, א געוויסען אברהם מאנטשיאוש (ציגעל-גאס 66), וועלכער האט זיך פארגעשטעלט אלס פארשטעהער פון א לאדזער פירמע און אויסבענארט ביי נאיווע מענשען קאסטבארע בילדער, כדי כלומרשט זיי איינצורעהמען.

דאס לעצטע שטיקעל זיינס האט ער אפגעשפילט מיט א געוויסען באלעסלאוו אקערמאן אין טאמאשאוו און צוגענומען ביי איהם בילדער פאר 1500 זל. דער לעצטער האט איהם איבערגעגעבען דער פאליציי.

א „פעקעל“ בראכווארג

אנשטאט גאלאנטעריע-סחורות

(א) אין קרייז-געריכט אין דער צווייטער אינסטאנץ איז בעהאנדעלט געווארען דער פראצעס נעגען גאלאנטעריע סוחר וואלף פאמיאק (נאוואמיעסקא גאס), וועלכער איז פער'משפט געווארען דורכ'ן שטעטישען געריכט אויף 4 וואכען ארעסט, ווייל ער האט זיינעם א קליענט פון בידגאשט, א געוויסען דזיאמעצקי אפגעשיקט אנשטאט א קאסטען מיט גאלאנטעריע-סחורה — א קאסטען מיט צובראכענע גלאז, שערבלעך, שטיינער א. ד. גל.

דאס קרייז-געריכט האט פאמיאק'ן פאר דעם „וויק“, ווי ער האט ערקלערט זיין טאט, — בעשטראפט מיט 2 וואכען ארעסט.

פערזאמלונג פון דער פרויען-סעקציע ביי „חסד של אמת“

(—) אין אייגענעם לאקאל פון „חסד של אמת“ (פיעטריקאווער 34) איז נעכטען פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער פרויען-סעקציע. צו דער פערזאמלונג זענען געקומען א 60 פרויען. נאכדעם ווי ס'זענען ארומגערעדט געווארען איינצעלנע פראגען פון דער טעטיגקייט, זענען די אלטע מיטגלידערינס פון דער פרויען-סעקציע איינגעשריבען געווארען אינ'ם גאלדענעם בוך פונ'ם פעראיין. נאכדעם האבען זיך איינגעשריבען אין דער סעקציע נייע מיטגלידערינס און די פערזאמלונג איז געשלאסען געווארען.

בלויז 120 טויזענד זלאטעס אויף דער פסח-אקציע

בעשטימט ארויסצוגעבען די קהלה פאר דער ארעמער בעפעלקערונג

רעגיסטראציע דארף פערענדיגט ווערען היינטיגע וואך

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג. אין אנהויב פון דער זיצונג איז בעענטפערט געווארען דער אנדענק פון פערשטארבענעם לארד באלפור, פערזעס מינצבערג האט דעם ביי געהאלטען א קורצע רעדע, וועלכע אלע פרנסים האבען אויסגעהערט שטייענדיג. אלס פערטרעטער פון דער קהלה צו דער טרויער-אקאדעמיע אין „פילהארמאניע“ זענען דאן דעלעגירט געווארען די פרנסים האפמאן און בושגאשינסקי. דאן האט מען צוגעטראטען צו קאמוניקאטען. בשעת'ן האט זיך די קהלה-פערוואלטונג געווענדעט צום מאגיסטראט, אז ער זאל פאר איינקאסירען דעם עטאט נעהמען ווינציגער ווי ער נעהמט איצט (15 פראצ.) דער מאגיסטראט האט די ווענדונג אפגעוואגט, און די קהלה-פערוואלטונג האט זיך דאן זעגען דעם זעלבען ענין געווענדעט אין מיניסטעריום. איצט איז דורך דער שטעטישער סטאראסטווע דערהאלטען געווארען א תשובה אז דאס מיניסטעריום האט פעראנטווארטעט דעם מאגיסטראט צו נעהמען אלס מינימום פאר יעדער איינגעקאסירטער פאזיציע 1 פראצ. און אלס מינימום — 5 זל. די ביטע לוגג איז גענומען געווארען צו קענטניש. אבער די פראגע האט ארויסגערופען א שטארקען ויכוח. ביי אזא אפרעכנונג וועט אויסקומען, אז פאר איינקאסירען קליינע ביטראגען ביז 30—25 זל. וועט דער קהלה אויסקומען צאהלען טייערער ווי ביז איצט. פרנס ציטרינאווסקי האט דעריבער פארגעשלאגען אז עטאט פון פינף זל. זאל איננאנצען געשטראכען ווערען. דער פארשלאג איז אפגעווארפען געווארען. פרנס רום האט פארגעשלאגען אז עטאט ביז 25 זל. זאל נישט איבערגעשיקט ווערען צום מאגיסטראט אויף איינצוקאסירען. ס'איז בעשלאסען געווארען, אז עטאט פון פינף זל. זאל נישט איינגעקאסירט ווערען אויף א צוואנגס-אופן. די קהלה זאל ארויסשיקען איינענע אינקאסענטען, און אויב זיי וועלען נישט איינקאסירען, זאל דער עטאט ערשט דאן איבערגעשיקט ווערען דעם מאגיסטראט אויף איינצוקאסירען דורך זיינע סעקוועסטראטארען.

בשעת'ן פלעגט די אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכער שוץ ביים מאגיסטראט צוריקצאהלען דער קהלה פאר אומזיסט קובר זיין ארימע יודען. שפעטער פלעגט דער מאגיסטראט ארויסכפיהן קאנטראלעס און אויב ער פלעגט פעסטשטעלען, אז זיי זענען פערמעגליך, פלעגט ער די הוצאות איינקאסירען אויף א צוואנגס-אופן. זייט א לענגערער צייט האט דער מאגיסטראט דער קהלה נישט צוריקגעצאהלט פאר קובר זיין א ימען יודען. אויף א מאנירונג פון דער קהלה האט דער מאגיסטראט געענטפערט, אז ער איז גרייט אויסצוצאהלען דעם סימען בעטראג, אויב מ'וועט איהם צושטעלען רשימות, די קהלה האט בעשלאסען איבערצושיקען די רשימות און בעטען די אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכער שוץ ביים מאגיסטראט אז זי זאל צוריקצאהלען פאר די הוצאות נאר אין די פאלען וואו זי וועט נאך די קאנטראלע פעסטשטעלען אז דער פעטענט איז ארים, כדי שפעטער נישט צוריקמאהנען ביי די יורשים די אויסגעצאהלטע סומעס.

נאכדעם ווי ס'איז בעשטעטיגט געווארען דער בעשלוס פון דער ווירטשאפט-קאמיסיע זענען איגנאָרירען א פלענעריען אין משגיחים-הויז א.א.ג. איז בעטראכט געווארען דער בריף פון שעכטער פעראיין. דער שעכטער-פעראיין האט זיך געווענדעט צו דער קהלה נאך שטיצע. די קהלה האט זייער ביטע געוואלט איבערשיקען צום מאגיסטראט (אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכער שוץ) געגען דעם איז שארף ארויסגעטרעטען פרנס ציטרינאווסקי. ער האלט אז די קהלה-פערוואלטונג דארף נישט זיין קיין „גוטער בעטער“ און, אז די שעכטער האלטען אליין זיך געקענט ווענדען צום מאגיסטראט אויב זיי זאלען עס געפונען פאר נויטיג; דעם ארום ווייסען זיי אליין, און הארפען נישט קיין פערמיטלער, ס'איז בעשלאסען געווארען די ווענדונג צום מאגיסטראט נישט איבערצושיקען.

די פראגע וועגען דער פסח-אקציע האט רעפערירט פערזעס מינצבערג. ער האט אנגעוויזען, אז צוליב דער שווערער מאטעריעלער לאגע פון דער קהלה קען זי הייאהר נישט פארנעהמען קיין גרויסע הילפס-אקציע. ער לעגט דעריבער פאר זיך צו בעגרענצען אויף דער אקציע מיט 120 טויזענד זל. דער פארשלאג פון פרנס ציטראנאווסקי, אז די סומע זאל געהעכערט ווערען ביז 150 (טויזענד זל.) איז אפגעווארפען געווארען.

ס'איז בעשלאסען געווארען שוין היינטיגע וואך אנהויבען אין די שטיבלעך, בתי מדרשים און פעראיינען די רעגיסטראציע, די רעגיסטראציע וועט אויסגעפיהלט ווערען אויף בלאנקעטען און קארטאטעקעס, וואס מ'וועט בעקומען שוין פון מאנטאג אן אין דער קהלה-קאנצעלאריע. ארורכפיהרען די אקציע איז בעשלאסען געווארען איבערצוגעבען א קאמיסיע פון 5 פערזאן, וועלכע וועט צוזאמענגעשטעלט ווערען לויט'ן פארטייען-שליסעל.

די קוויטלעך-אקציע וועט פעראייניגט ווערען מיט דער פסח-אקציע, די שטיצע וועט פערטיילט ווערען אין מזומן.

דער פארשלאג פון פרנס ציטרינאווסקי, אז די קוויטלעך זאלען שוין פערטיילט ווערען איז אפגעווארפען געווארען. דערויף איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

היינט הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אויף פסח-שטיצע

(—) היינט הויבט זיך אן די רעגיסטראציע אויף פסח שטיצע וואס די קהלה-פערוואלטונג האט בעשלאסען ארויסצוגעבען. די רעגיסטראציע אויף שטיצע וועט פארקומען אין אלע שטיבלעך, בתי תפילות און פעראיינען, רעגיסטראציע קארטען בעקומט מען אין דער קהלה פערוואלטונג ביים קהלה סעקרעטאר ה' נארעל פון היינט אן. די רעגיסטראציע דארף פערענדיגט ווערען אין פערלויף פון היינטיגער וואך.

בעשלוס פון די האנדווערקער-קאמערס

וועגען דער נאוועלע צום אומזאץ-שטייער

(2) אויף א קאנפערענץ פון האנדווערקער-קאמערס, אויף וועלכער ס'זענען אנוועזענד געוועזען סענאטארען, דעפוטאטען, פערטרעטער פון פערשידענע האנדווערקער ארגאניזאציעס, איז בעהאנדעלט געווארען די נאוועלע צום אומזאץ-שטייער. די קאנפערענץ האט אנגענומען פאלגענדען בעשלוס:

די קאנפערענץ בעגריסט מיט צופרידענהייט די ערשטע הנחות אינ'ם אומזאץ-שטייער, וועלכע ס'האט אנגענומען די סיים-קאמיסיע און זעהט אין דעם, אז די קאמיסיע האט איינגעזעהען די שווערע ווירטשאפטליכע לאגע פונ'ם האנדווערקער. די קאנפערענץ שטעלט אבער פעסט, אז ס'איז נישט ריכטיג דאס אויסטיילען אונטערנעהמונגען פון 6. קאטעגאריע, אז זיי זאלען נישט געניסען פון 1 פראצ. אומזאץ-שטייער, — הגם זיי זענען ריין-האנדווערקערישע אונטערנעהמונגען. ווייטער שטעלט פעסט די רעזאלוציע, אז די הנחה-סטאווקעס פון אומזאץ-שטייער דארפען אנגעווענדעט ווערען פון 1. יולי 1930 י., ווייל אנדערש קען אמאל זיין צו שפעט. ס'דארף געענדערט ווערען די פראצעדור-פארשריפטען וועגען אויסמעסטען דעם שטייער און וועגען בעהאנדלען די אפעלאציעס. אונטערנעהמונגען, וואס פערקויפען אייגענע אויסארבייטונגען אין אנ'אנדער לאקאל דארפען בעפרייט ווערען פון אויסקויפען בעזונדערע פאטענטען. צום סוף איז בעשלאסען געווארען, אז כאלופניקעס זאלען פערגליכען ווערען מיט די האנדווערקער.

פון די לאדזער האנדווערקער-קאמער האט זיך אין דער קאנפערענץ בעטייליגט סעקרעטאר פיעקארסקי.

דריי ברידער געגען איין שוואגער

צו צוויי פערוואונדעטע האט מען געמוזט רופען פאגאטאוויע

(ח) די דריי ברידער בראנסלאוו, באלעסלאוו און וולאדיסלאוו פלאכאי פון זאוישען הינטער כאיני האבען זייט א לענגערע צייט געלעבט נישט בשלום מיט זייער שוואגער שעראדזקי.

מיט א פאר טעג צוריק איז קראנק געווארען זייער מוטער. שעראדזקי האט צו איהר אויסגערופען א דאקטאר, דאס האט אויפגערעגט די ברידער, וועלכע האבען פארגעווארפען שעראדזקין, אז ער וויל אויף אזא אופן קריגען חן ביי דער אלטער, כדי זי זאל איהם פערשרייבען א גרעסערען חלק ירושה. סוף כל סוף האבען זיי געמוזט בעצאהלען דעם דאקטאר. דאס האט די פארערים אבער אזוי אויפגעבראכט, אז אויף מאנען זענען זיי אוועק צו שעראדזקין און געוואלט איהם שלאגען.

שעראדזקי האט ארויסגעכאפט א פלאזשער און געוואלט אנשרעקען די שוואגערס. דער שוואגער האט איהם אבער געשטערט און זעהענדיג דאס, האט זיך דער פלאזשער אויסגעשאסען און פערוואונדעט דעם אלטען פלאכאי אין האנט. דערווייל האבען די שוואגערס געוואלט אויפבינדען די טיר. שעראדזקי האט זיך איבערגעשראקען און אויס מורא פאר די שוואגערס ארויסגעשפרונגען דורכ'ן פענסטער פון 2-טען שטאק. שעראדזקי האט צובראכען א פוס און עטליכע ריפען. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט ביידע פערוואונדעטע ערטיילט הילף און שעראדזקין אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די ברידערלעך זענען ענטלאפען, פאליציי זוכט זיי.

די אומגליקליכע רחל'ע

א פערשוואונדען יוד. מיידעל איז איצט געפונען געווארען אין א קאנסטאנטינאפאלער שאנד-הויז

מיט עטליכע יאהר צוריק האט אין לאדז אויף נאוואמיעסקא גאס געוואוינט די פאמיליע האבערגריק. איינמאל איז די יונגע טאכטער פון ה' האבערגריק, רחל'ע ארויס פון דער היים און מעהר נישט צוריקגעקומען. די אויספארשונגס-מאכט האט פעסטגעשטעלט, אז דאס מעדעל איז פערפיהרט געווארען דורך הענדלער מיט לעבעדיגע סחורה. די פאליציי האט ארומגעזוכט די פערברעכער, אבער אהן ערפאלג.

עס זענען אדורך עטליכע יאהר און די פאמיליע האבערגריק האט זיך אריבערגעצויגען קיין ווארשא.

מיט א צייט צוריק איז אויף זייער לאדזער אדרעס אנגעקומען א בריף, וועלכען מען האט האבערגריצ'ן איבערגעשיקט קיין ווארשא.

דער בריף האט זיך ארויסגעוויזען פון קאנסטאנטינאפאל פון דער טאכטער.

זי טיילט מיט, אויף וואס פאר אנ'אופן מען האט זי פערפיהרט, ווי מען האט זי אוועקגעפיהרט קיין קאנסטאנטינאפאל און געהאלטען אין א שאנד-הויז עטליכע יאהר. זי האט נישט געהאט די מעגליכקייט צוזויסען צו געבען א היים וועגען זיך, ווייל מען האט איהר אויף שריט און טריט נאכשפיאנירט, און נאר איצט האט זי בעקומען די מעגליכקייט דורך א בעקאנטען איבערצוגעבען א בריף.

מיט דעם גורל פונ'ם מעדעל האט זיך פעראינטערעסירט איהר פאמיליע. און ווי מען גיט איבער, איז זי שוין אויפ'ן וועג א היים.

א דאפעלטע גנבה

(2) אויף קאראלא 17 האבען זיך אין דער פאבריק פון דער פירמע „שוויאטלאווסקי, ביענער און קאהן“ אריינגעכאפט גנבים און ארויסגעגנבעט א טראנסמיסיע פאס אין דער ווערט פון עטליכע טויזענד זל. נאכדעם זענען די גנבים ארויף אויפ'ן ערשטען שטאק, וואו עס געפינט זיך דער פראזיזארישער פאבריקס-לאגער פון דער פירמע „כאזא און לעבפערט“ און פון דארטען ארויסגעגנבעט 7 שטיק ערשטקלאסיגען דאמען-מאטעריאל.

די גנבה האבען די פערברעכער איבערגעווארפען איבער'ן פארקאן אויף גראנסקא, וואו עס האט געווארט אויף זיי א טאקסובקע, און נאכדעם צוזאמען מיט דער גנבה אפגעפאהרען.

די פאליציי זוכט די פערברעכער.

געדענקט גוט, אז ביים איינקויפען

פיטלינגען

היטעט זיך און בעדינגט ווייזען דאס קעסטעל מיטן אויפשריפט

NORDIA HAWE

ווייל נאר זיי זענען איבעראל אנערקענט פאר די בעסטע און געשמאקסטע.

די נעכטיגע באלפור־אקאדעמיע

א רייה רעדנער שאצט אפ דעם גרויסען מלוכה־מאן

(—) צוליב'ן טויט פון לארד באלפור האט די ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז איינגעארדענט א טרויער־אקאדעמיע אין זאל פון „פילהארמאניע“.

דעם פרעזידיום־טיש האבען פערנומען פאר־שטעהער פון אלע ציוניסטישע גרופירונגען; איבער דער טריבונע איז געהאנגען א גרויס געצייכענט בילד פון לארד באלפור, בעפוצט מיט'ן ענג־לישען, פוילישען, און בלוי־ווייסען פאהן. אלס ספע־ציעלע פארשטעהער פון דער קהלה זענען אנוועזענד געווען די פרנסים האפמאן און בזשעזשינסקי.

נאכדעם ווי דער גרויסער פערזאמעלטער עולם בעעהרט דורך אויפשטעהן פון די ערטער דעם אנ־דענק פון פערשטארבענעם לארד באלפור, האלט די ערשטע רעדע ה' ליטמאן. ער זאגט, צווישען אנדערע, אז דער פערשטארבענער איז געווען דער גרעסטער יודען־פריינד אין דער לעצטער צייט.. ער איז געווען ארורכגעדרונגען מיט'ן פיעטעט צום תנ"ך און אליין געווען די לעבעדיגע פערקערפערונג פון תנ"ך. באל־פורס שטרעבען איז געווען אפצושאפען דעם שאנד־פלעק פון דער וועלט בנוגע איהר האנדלונג אקעגען דעם יודישען פאלק. מיט זיין וואגיג און שטארק ווארט איז אין נאוועמבער 1917 האט באלפור געגעבען די יודען פאר א פאלק מיט פעלקער גלייך; כ'האט איך אנגעהויבען מיט יודען צו רעכענען און רעדען מיט זיי, ווי גלייכע מיט גלייכע, דאס האט געטאן נישט נאר די דעקלאראציע, נאר אלע רעזולטאטען פון איהר: ווערסאל, סאן־רעמא זענען געווען די ארבייט פון באלפור'ן, נישט נאר אלס פאליטיקער האט באלפור דאס געטאן, נאר פון געפיהל פון גערעכטיגקייט און רעכט. דעריבער איז אויך באל־פור דעם 1. אפריל 1925 געקומען אויפ'ן הר־הצופים ביי דער עפענונג פון העברעאישען אוני־ווערזיטעט אין א מאַנטעל פון א פראפעסאר און גע־וואונשען דעם יודישען פאלק בעסערע צייטען, דאס יודישע פאלק וועט געדענקען און פערעהרען באל־פור'ן מיט דער פולער דאנקבארקייט אזוי ווי ער האט דאס פערדינט.

דער צווייטער רעדנער איז געווען דער. י. העפטמאן אויס ווארשא. וועלכער זאגט צווי. אנ.: מיט'ן טויט פון לארד א־טור־דזשעמס באלפור איז אפגעשלאסען געווארען א שטיק געשיכטע. באלפור איז געווען אריסטאקראט פון געבורט, א פרינץ אין זיינע פעהיגקייטען — א גרויסער הארמאנישער גאנ־צער מענש. א מוזיקער, א קאפיטאן פון א ספארט־דרוזשינע און גלייכצייטיג א פילאזאף און דענקער, א גרויסער מלוכה־מאן, א פינאנץ־מיניסטער, אנ־אויסערן־מיניסטער, פלאט־מיניסטער און פרעמיער־מיניסטער, פיהרער פון דער קאנסערוואטיווע פארטיי, און גלייכצייטיג דער דענקער און סקעפטי־קער. אזא הארמאנישער מענש וואלט זיך געמוזט איינקריצען אין זכרון, ווען אפילו באלפור וואלט נישט געווען דער גרויסער יודען־פריינד און דער שעפער פון דער יודישער דעקלאראציע.

באלפור איז אוועק פון דער וועלט נישט אלס אינוואליד, נישט אלס עמורים, נישט אלס אפגע־לעבטער, נאר ביז די לעצטע שעה'ן האט ער געשאר־פען און געווען פריש ביי דער ארבייט. באלפור האט געשאפען געשיכטע און ס'איז בעקאנט, אז ווער עס שאפט געשיכטע דעם לעגט זי זיך צו לאסט. באלפור האט איבערגעלעבט שווערע יאהרען, אבער ער איז נישט ארויס צובראכען נאר אפגעפרישט, — שטענ־דיג אלס יונגער.

ס'זענען פערהאן מענשען, וועלכע האלטען אז באלפור האט געשאפען די דעקלאראציע וועגען דער יודישער נאציאנאלער היים אויס פאליטישע צוועקען, באלפור האט אבער אין איהר אריינגע־לעגט פיל האפנונג און גלויבען. אין יאהר 1925 איז באלפור געלעגען קראנק אין בעט, ווען ס'איז אבער געקומען דער טאג פון עפענונג פון העב־רעאישען אוניווערזיטעט האט דער 76־יעהריגער זקן פערלאזען זיין בעט און געפאהרען אויפ'ן הר הצופים, און ערשט איצט מיט עטליכע וואכען צוריק האט באלפור, זעהענדיג א מעגליכקייט פון א גע־פאהר, זיך אנגענומען פאר די יודישע פאדערונגען. באלפור האט געוואלט זעהען דאס וואונדער פון דעם יודישען רענעסאנס, ער האט געהאט דעם חוש פאר דער יודישער געשיכטע. ס'זענען בעקאנט באלפורס ווערטער, אז די צוקונפט פון ארץ־ישראל איז נישט אפהענגיג פון די יודישע פאטענטאטען, נאר פון די מאסען־מענשען, פון דער יודישער מאסע. ער האט געוואוסט, אז אין א פאלק, אין וועלכען ס'געפינען זיך שטארקע שאפענס, אינקוויזיציעס, און כל־ערליי צרות, איז דאך פעהיג אויסצובויען עפעס בליהענדעס, באלפור האט אונז אריינגעגעבען דעם כוח פון גלויבען.

דער לעצטער רעדנער איז דער. אונגער:

באלפור — זאגט דער רעדנער — איז פער־אייביגט געווארען אין צוויי פעלקער אין ענגלישען און אין יודישען. אלס רעזולטאט פון זיין אבסאלוטער גערעכטיגקייט, האט באלפור געשאפען די בעריהמ־טע דעקלאראציע וועגען דער נאציאנאלער היים פאר'ן יודישען פאלק. מיט'ן שאפען די יודישע דע־קלאראציע האט באלפור געטאן די גרעסטע היסטא־רישע טאט פאר יודען. נישט דורך קיין צופאל איז דאס ענגלישע פאלק געווארען פערבונדען מיט'ן גורל פון די יודען. די קולטור־געשיכטע פון ענג־לישען פאלק בעווייזט, אז שטענדיג איז דאס דאז־זיגע פאלק געווען ארורכגעדרונגען מיט'ן דער בי־בעל. באלפור איז געווען דער אויספיהרער פון דער מיסיע פון ענגלישען פאלק בנוגע די יודען; ער איז געווען דער לעבעדיגער דענקמאל פון מענשליכען געוויסען; זיין נאמען וועט דעריבער זיין פערשריבען מיט גאלדענע אותיות אין דער געשיכטע פון יו־דישען פאלק.

נאך א קורצער שלוס־רעדע פון ה' ליטמאן, האט דער פערזאמעלטער עולם געזונגען „התקוה“.

זגערזש בעט ביי לאדז

אונטערשטיצונג פאר די ארבייטסלאזע

דער זגערזשער קאמיטעט צו הילף־צו־קומען די ארימסטע פון זגערזש האט זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל צום לאדזער הויפט־קאמיטעט צו דער וואיעוואודזטווע מיט דער בקשה צו אנער־קענען פאר זגערזש א צוגאב־קרעדיט אויף אונ־טערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע פון 20 טויזענט זלאטעס.

דער זגערזשער קאמיטעט מאטיווירט די בקשה דערמיט, וואס אין זגערזש זענען פערהאן אויף 100 ארבייטער 20 ארבייטסלאזע — א פראצענט, וועלכע איז נישט נאטירט אין קיין שטאט ארום לאדז און אין לאדז גופא אויך נישט.

געגען־שרפה־קאמיסיע קאנטראלירט

(2) די שטעטישע סטאראסטווע האט ארגא־ניזירט א ספעציעלע קאמיסיע, וועלכע זאל קאנטרא־לירען דעם צושטאנד פון די עפענטליכע לאקאלען אין זין פון שרפה־זיכערשטאנד.

די קאמיסיע האט שוין אנגעהויבען איהר טעטיגקייט און נעכטען ארורכגעפיהרט א קאנטראל אין עטליכע קינאס, האטעלען און פאבריקען.

אין דער געגען־שרפה־קאמיסיע געהערען אריין: דער רעפערענט פון דער שטעטישער סטאראסטווע זשיעלינסקי, א פארשטעהער פון פייערלעשער קאר־מאנדע, פארשטעהער פון דער בוי־אינספעקציע ביים מאגיסטראט און דער לייטער פון קאמיסאריאט אויף וועלכענס שטח עס ווערט ארורכגעפיהרט די קאנטראלע.

פאר נישט אויספיהרען די פארשריפטען פון דער לוסטראציע־קאמיסיע דראהט א גרויסע שטראף.

פון „יעאס“

אויספאדערונגען קיין ארגענטינא

אין דער היגער אפטיילונג פון דער יודישער צענטראלער עמיגראציע־געזעלשאפט „יעאס“ זענען דערהאלטען געווארען אויספאדערונגען פון זייערע קרובים אין ארגענטינא פאר פאלגענדע פערזאנען:

ברוך און ישעיה זילבערשאץ, יחיאל שייניג און משפחה, נתן ראדאשיצקי און פערעלמאן.

די אלע אויסגערעכענטע דארפען זיך מעלדען אין ביורא פון „יעאס“ (פיעטריקאווער 10) פון 10 ביז 2 א זייגער.

נייע שפראך־קורסען פאר עמיגראנטען

דער געוואלדיגער ערפאלג פון די שפראך־קורסען פאר עמיגראנטען, וועלכע זענען ארגאני־זירט געווארען דורך דער היגער אפטיילונג פון „יעאס“, האט בעוואויגען די פערוואלטונג צו עפענען דריי נייע גרופען פאר שפאניש, ענגליש און פראנצויזיש.

די למודים פון די דערמאהנטע גרופען וועלען זיך אנהויבען דעם ערשטען אפריל.

איינשרייבען קען מען זיך אין ביורא פון „יעאס“ (פיעטריקאווער 10).

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), מילער (פיעטריקאווער 46), גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 15), פערעלמאן (ציגעל־גאס 64), ניעוויאראווסקי (אלעקסאנדראווסקא 37), יאנקעלעוויטש (אלטער־מארק 9).

דערפאלג פון פילם „אונטער די פענער פון בונד“

אין קינא „ספולדזשעלניע“ זענען דעמאנ־סטרירט געווארען 4 סעאנסען פון נייעסטען פילם פון דער יודישער ארבייטער־בעוועגונג „אונטער די פענער פון בונד“. איבער 2000 מענשען האבען בעזוכט די סעאנסען. הונדערטער זענען אוועק נישט בעקומענדיג מעהר קיין בילעטען. דער פילם ווערט בעגלייט דורך ספעציעל צוגעפאסטע מוזיק און איז אדורכגעפלאכטען מיט ארבייטער־לידער, אויטגעפיהרט דורך אג'ארבייטער־כאר. פאר יעדען סעאנס זענען געהאלטען געווארען ענטשפרעכענדע רעדעס. די ארטיסטען פון „ארט“ מאלווינא ראפעל האט מיט דערפאלג געזונגען אייניגע פאלקס־לידלעך.

אין פילם געהט פערביי די יודישע ארבייטער־בעוועגונג און איהרע פערשידענארטיגסטע געביטען, ווי אויך איהרע פיהרער, וועלכע זענען אויפגענו־מען געווארען מיט אפלאדיסמענטען.

דער פילם וועט נאכאמאל דעמאנסטרירט ווערען היינט, מאנטאג פון 4 נאכמ. ביז 10.30 אוועגט אין קינא־זאל „פלארא“ זאוואדסקא 22. די פרייזען פון די בילעטען זענען בעדייטענד פער־קלענערט געווארען.

פון „ארט“

היינט א פאפולערע פארשטעלונג

היינט 9.30 אוועגט ווערט געשפילט דאס פרעהליכע געמישטע פראגראם א. נ. „וכל מאמינים שהוא“ צו ביליגע פרייזען פון 1־3 זל. גארדע־ראבע איז נישט פערפליכטענד.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון צענטראלע קליינהענדלער־פעראיין

(—) אויף פאמארסקע 15 איז אונטער'ן פאר־זיץ פון ה' קירשבוים פארגעקומען די גענעראל פערזאמלונג פון צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין.

ה' מינץ, וועלכער האט אפגעגעבען דעם טע־טיגקייטס־בעריכט פון דער פערוואלטונג, האט אנגעצ־וויזען, אז די פערוואלטונג האט שטארק פערנאכ־לעסיגט די ארבייט. ער ווייזט אן, אז סימון געשאפען ווערען די גמילות חסדים־קאסע ביים פעראיין, וועלכע וועט קענען פיל לייסטען פאר די מיטגלידער, דאס זענען אזוי שטארק פעראימט געווארען, אז פיל פון זיי האבען זיך ביז איצט נישט געקענט אויס־קויפען די פאטענטען און האבען זיך געמוזט בארגען געלד אויף ציגזען, צאהלענדיג 30 און 40 פראצ.

ה' קירשבוים לייענט פאר די סטאטוטען פון דער גמילות־חסדים־קאסע, וועלכע ווערען מיט קליינע ענדערונגען אנגענומען, נאך עטליכע רעדעס ווערט בעשלאסען צו ווערבען מיטגלידער פאר דער קאסע בעת די וואהלען צו דער פערוואלטונג האבען. פינאנ־ריערט עטליכע ליסטעס. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען פאלגענדע פערוואלטונג: עהרען־פ־זיצער — פיאטר כארי, פרעזעס — מנחם קירשבוים. וויצע־פרעזעס — מ. מינץ סעקרעטאר — יקיר קאמפעל, קאסירער משה נאזארסטעק עקאנאם שיע מארדכאיעוויטש, חיים ראבזשינסקי אבראמא־וויטש, מ. ראקאטש. קאנדידאטען פישל פרענקעל, יצחק מאיר פרידבערג.

רעווידיר קאמיסיע: ב. הערשקאפף, יעקב גאלדבערג, י. לאסמאן. קאנדידאטען — קאטאווסקי, מ. שפיצבערג.

רעזאלוציע פון די פערוואלטונגען פון פראפ. פעראיינען

אויף אג'אלגעמיינער פערזאמלונג פון די פערוואלטונגען פון פראפעסיאנעלע פעראיינען, וואס געהען אריין אין דער קרייז־קאמיסיע פון די פרא־פעסיאנעלע פעראיינען האבען די פערזאמעלטע, נאך די רעדעס פון דעפוטאט שטשערקאווסקי און דעפוטאט קאוואלסקי, און נאכ'ן בעהאנדלען די איצטיגע קריטישע סיטואציע, אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציעס:

1) צו פערברייטערן די הילפס־אקציע פאר די ארבייטסלאזע.

2) העכערן די אונטערשטיצונגס־נארמע.

3) פאדערן קרעדיטען און אינוועסטיציע־ארבייטען.

4) רעגירונגס־הילף פאר קראנקע ארבייטסלאזע.

די פיטלינגעז
NORDIA HAWE
זענען די אנערקענסטע און נאהרהאפטיגסטע, שטענדיג פריש און גוט!
היט אייך פאר מינדערווערטיגע פאלסיפיקאטען!

פראפעסיאנעלע קוכערס
מוזען זיין די אינהאבער פון רעסטאראנען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט דער אינדוסטריעלער־אמט פון דער 1. אינסטאנץ ביים מאגיסטראט פערלאנגט פון אלע אינהאבער פון רעסטאראנען צייגענישען, אז זיי זענען פראפע־סיאנעלע קוכערס.

דער קריסטליכער פעראיין פון די ביער־האלעס, ווי אויך דער יודישער פעראיין פון רעס־טאראן־אינהאבערס האבען אין צוזאמענהאנג דער־מיט ארויסגעשיקט א דעלעגאציע אין די פערזאנען פון די ה"ה באראוויטש, קארא, פרייגאנג און שקודלארעק, וועלכע דארפען אינטערוועניר ען אין דער פראגע אין מאגיסטראט און אין דער וואיע־וואודזטווע.

ספארט־בעוועגונג

אנגעהויבען זיך די פוסבאל־מייסטערשאפטס־קאמפען

דער אפיציעלער אנהויב פון פוסבאל סעזאן אין פוילען, האט היי־יאהר נאכאמאל בעוויזען, אז דער פוסבאל פערנעמט נאך דאס בעדייטענדסטע ארט אין דער ספארט־בעוועגונג.

אין לאדז זענען פארגעקומען פאלגענדע מעטשען.

„הכח“ — „וו.ס.ס.“ 3:2 (3:0)

דער דאזיגער מעטש איז פארגעקומען ביי אנ'עולם פון העכער טויזענד מענשען און האט גע־געהערט צו די אינטערעסאנטסטע פוסבאל־מעטשען, דער נצחון פון „וו.ק.ס.“ איז אנגעזעצען א צופעלי־גער, ווייל לויט'ן פערלויף פון שפילען האט דער רעזולטאט געדארפט זיין א פיל גינסטיגערער פאר „הכח“, בעזונדערס האט זיך „הכח“ איבערמאכט אנגעזעהן אין דער צווייטער העלפט פון שפילען ווי „וו.ק.ס.“ איז אינגאנצען נישט געקומען צום ווארט אין דער צייט פון שפילען האט „הכח“ גע־האט פיל געלעגענהייטען צו ערצילען א גרעסערע צאהל טויערן; איהרע שטורמער זענען אבער געווען אומבעהאלפען אונטער'ן געגנערס טויער. אויך די פערלוירענע טויערען האט „הכח“ צו פערדאנקען דעם רעזערוו־פערטיידיגער, וועלכער האט געשפילט בעזונדערס שוואך.

ביידע טויערען האט ערצילט פרעסער.

„הכח“ איז ארויסגעטרעטען אן זאקליקאווסקי.

דער דאזיגער מעטש איז געווען דער ערשטער פון דער מעריע מייסטערשאפטס־קאמפען פון דער „א“ קלאס אין לאדזשער קרייז.

היי־יאהר ווארט די יודישע מאנשאפט בעזונ־דערס א שווערער קאמף. חוץ די עטליכע שפארט „א“ קלאס. מאנשאפט געהערט דאך איצט צו דער לאדזער „א“ קלאס דער רענאמירטער ליגע קלוב, די „טוריסטען“.

„הכח II“ — „וו.ק.ס. II“ 1:2

דער פארמעטש צווישען די רעזערוו־מאנשאפ־טען פון „הכח“ און „וו.ק.ס.“ זעגען דער מייסטער־שאפט פון דער „ב“ קלאס האט זיך פערענדיגט מיט א נצחון פון „הכח“ אין רעזולטאט פון 1:2.

„טוריסטען“ — „לעגיא“ 2:0 (0:0)

דאס שפילען איז געפיהרט געווארען אין א שארפען טעמפא, די איבערמאכט פון מעטש, האט זיך זעהר אפט געענדערט. דער מעטש האט געטראַ־גען א מייסטערשאפט־כאראקטער. „לעגיא“ האט געקענט נאכמיטאג בעווייזען איהר הויכען טעכנישען ניוואָ. די „טוריסטען“ האבען א שטארקע קאמפס גרייטקייט און האבען אויף יערען פערלוירענעם באלעם געקעמפט מיט א שטארקער אנבייס.

ביידע מאנשאפטען שאפען אין דער ערשטער העלפט פון שפילען אפטע אונטער טויער מאמענטען זיי ווערען אבער אלע אפגעשלאגען; דורך די אויס־געצייכענטע פערטיידיגער פון ביידע צדדים, ביי אייניגע אזא מאמענט קלאפט זי [?] דער לינקער לויפער פון די „טוריסטען“ הינט מיט א שפילער פון „לעגיא“ און הינט'ן כוח מען אראפטראגען

פון פלאץ, ווי דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט האט ביי אהם געפלאצט דער קנאכען־ביין.

ריכטער ה' לאנגע — שוואך.

מייסטערשאפטס־מעטשען וועגן דער „א“־קלאס אין לאדז

„פ. ט. צ.“ — „אוניאן“ 2:3

„ארקאן“ — „ווידזעוו“ 0:1

„ל. ט. ס. ג.“ (רעז.) — „ביעג“ 0:2

„דזשענטעלמאן“ — „גייער“ 1:4

רעזולטאטען פון די „ליגע“־קאמפען אין פוילען

ווארשא, 23. (טעלעפאניש).

„ל. ט. ס. ג.“ — „פאלאניא“ 2:2

ערשטער ליגע ארויסטריט פון דער לאדזער מאנשאפט.

קראקא, 23. (טעלעפאניש).

„ווארשאוויאנקא“ — „גארבארניא“ 1:3

סענסאציאנעלע מפלה פון „גארבארניא“.

פויזען, 23. (טעלעפאניש).

„ווארטא“ — „רוך“ 0:3

פאליציי-קאמענדאנט דער'הרג'עט 3 באנדיטען

זיי האבען געוואלט צורויבען ביי א אלטען יוד 12 טויזענד דאלאר און זענען בע-פאלען דעם פאליציי-קאמענדאנט אין א האטעל, מיינענדיג, אז עס איז א יוד

לעמבערג. אין א דארף נישט ווייט פון מיעלעץ וואוינט א יודישע פאמיליע מיט'ן נאמען ק. אנ'אלט פאר-פאלק אהן קינדער. געלעבט און מפרנס געווען האט זיך דאס פאר-פאלק פון דעם, וואס זייערע פערהייראטע קינדער פלעגען זיי שי-קען פון אמעריקא.

ק. איז א יוד, וואס פיהלט זיך נאך אין די כוחות און עפעס איז איהם נישט ניחא געווען צו זיצען סתם אזוי מיט פערלעגטע הענד און ווארטען ביז דער בריף טרעגער וועט יעדען חודש ארייננ־ענגען אין שטוב אריין די פאר דאלאר פון די קינדער אין אמעריקא.

ק. האט נישט לאנג געקלערט און תיכף אוועק-געשריבען א בריף קיין אמעריקא צו זיינע קינ-דער, אז עס איהם נמאס לעדיג ארומצוגעהן און ער וויל אנהויבען עפיס צו טון, נאר זאלען זיי איהם העלפען צו פערשאפען עפיס פאר זיך א בעשעפטיגונג. ק. האט ווייטער פראפאנירט אין בריף זיינע קינדער, אז שטאט זיי האבען ביז איצט געשיקט יעדען חודש א געוויסע סומע זא-לען זיי איהם אויף א מאל שיקען א גרעסערען סכום געלד און ער וועט זיך דערפאר אנ'עקזיסטענץ גרינדען.

פערגאנגענע וואך האט ק. בעקומען א טשעק פון זיינע קינדער אויף 12 טויזענד דאלאר, וועל-כע ער דארף אפנעהמען אין א ווארשאווער באנק. מען קאן זיך לייכט פארשטעלען די שמחה פון די 2 אלטע מענשען.

דאס אלטע פאר-פאלק איז תיכף אוועקגע-פאהרען קיין ווארשא ארויסצונעמען די אפותיקא פון דער באנק און אנומצלט פארנאכט זענען זיי אנגעקומען קיין מיעלעץ.

ק. מיט זיין ווייב האבען זיך געדונגען א וועגעלע אין מיעלעץ און האבען געוואלט אהיים-פאהרען. איידער זיי זענען אבער ארויסגעפאהרען פון דער שטאדט האט זיי בעגעגענט דער פאלי-ציי-קאמענדאנט פון זייער דארף, וועלכער האט די אלטע לייט אפגעראטען צו פאהרען ביי נאכט אין דארף אריין. דער קאמענדאנט האט זיי פרא-פאפאנירט, אז אזוי ווי ער בלייבט נעכטיגען אין מיעלעץ, זאלען זיי אויך דא איבערנעכטיגען און אין דער פריה וועלען זיי צוזאמען אהיימפאהרען. ק. האט דעם פאליציי-קאמענדאנט געפאלגט און זיי זענען אלע דריי צוגעפאהרען אין א האטעל דער קאמענדאנט האט פאר זיך אין דעם דאזי-גען האטעל גענומען א פראנט-צימער און ק. מיט זיין ווייב האבען פאר זיך גענומען א צווייט צי-מער.

אינמיטען דער נאכט, ווען אלע זענען גאנץ געשמאק געשלאפען, איז פאר'ן האטעל פערפאה-רען אנ'אויטא. איין פערשוין איז פון אויטא אויס-געשטיגען, צוגעגאנגען צום פענסטער וואו דער פאליציי-קאמענדאנט איז געשלאפען און דארט אנ-געקלאפט. דער פאליציי - קאמענדאנט איז גראד נישט געשלאפען און אויף זיין פראגע ווער עס קלאפט, האט יענער געבעטען, אז ער זאל איהם ארייגלאזען צו זיך אין צימער, ווייל ער בעדארף איהם עפיס צו זאגען. דער פאליציי-קאמענדאנט, נישט פאראויסזעהענדיג קיין שלעכטס, האט געע-פענט די טיר און דעם פערשוין ארייגעלאזט אין שטוב אריין.

אזוי ווי יענער האט נאר אויפגעמאכט די טיר – אין צימער איז געווען פינסטער – האט ער זיך געווארפען אויפ'ן פאליציי-קאמענדאנט איהם אנגעכאפט ביים האלז און געשריגען: „גיב אהער די 12 טויזענד דאלאר!

דער פאליציי-קאמענדאנט האט זיך באלד אר-יענטירט, אז גישט איהם מיינט מען, נאר דעם יוד, ער האט זיך אנגעהויבען ביי דעם באנדיט צו בע-טען, אז ער זאל איהם שענקען דאס לעבען און אז ער וועט איהם תיכף געבען דאס געלד. דער באנדיט האט איהם נאכגעלאזט און דער קאמענ-דאנט איז צוגעגאנגען צום בעט כלומר'שט אפויר-צונעהמען דאס געלד, כדי עס דעם באנדיט צו אבען. אבער אנשטאט געלד האט ער גענומען דעם רעוואלווער, אויסגעשאסען צום באנדיט און איהם אנידערגעלעגט א טויטען אויפ'ן ארט.

אין דרויסען זענען אין אויטא געזעסען נאך 2 באנדיטען און דערהערענדיג א שאס אין שטוב, האבען זיי געמיינט, אז זייער חבר האט געשאסען דעם יוד און זיי זענען אויך תיכף ארייגעלאפען אין שטוב אריין. דער קאמענדאנט האט אבער אויך די אנדערע צוויי באנדיטען, אזוי ווי זיי הא-בען נאר איבערגעטרעטען די שוועל פון צימער מכבד געווען מיט 2 קילען פון דעם זעלבען רע-וואלווער. די אנדערע צוויי באנדיטען זענען אויך דער'הרג'עט געווארען.

אינטערעסאנט איז דאס, וואס דער יוד האט אין איינעם פון די דערמארדעטע דערקענט דעם זעלבען בעאמטען, וואס האט איהם אין דער ווארשאווער באנק אויסגעצאהלט די 12 טויזענד דא-לאר.

די 10-טע יאהר-צייט פון תל-חי

א גרויסע אקאדעמיע אין פילהארמאניע

די תל-חי-אקאדעמיע, וועלכע די ליגע פאר'ן אר-בייטענדען א"י ארדענט איין דעם קומענדען דאנער-שטאג אין „פילהארמאניע" האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג אין אונזער שטאט, אין דער אקאדעמיע בעטייליגען זיך די ה"ה: מ. ניי-שטאט גענעראל-סעקרעטאר פון פלישתינא ארביי-טער-פאנד אין א"י. גדליהו געלער פון פתח-תקוה און ד"ר אריה טארטאקאווער, עס נעהמען אויך אנטייל דער כאר פון „הזמיר" ווי אויך דער אר-קעסטער פון בר-כוכבא, רעציטאציעס, לעבעדיגע בילדער פון חלוצים-לעבען אין א"י.

ערשינען
פאלקסגעזונט נ"ר 6

דער איינציגער אילוסטרירטער פאפולער-ווי-סענשאפטליכער זשורנאל פאר פראגען פון היגיע-נע און מעדיצין. אויסגאבע „טאז"—„אזע", רעד. ד"ר מעד. א. שאבאד (ווילנע).

אבאנירט פון 1 טען אפריל. די אבאנענטען און לעזער בעקומען א רייה וויכטיגע פרעמיעס, בתוכם א „היימיש אפטייקעל" מיט די נויטיגסטע מעדיצינישע מיטלען פאר ערשטער הילף אין אומ-גליקספאלען. פרייז א קווארטעל – 1,50 זל.; א האלב יאהר 3 זל. אדרעס:

Folksgezunt, Wilno P. K. O. 80. 604.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאז.

לעצטער גאסטראל פון
קלארא יאנג

לעצטע פאפולערע פארשט. פון קלארא יאנג. פרייזען פון 1 ביז 2.50

20
היינט, מאנטאג, ד. 24-טען מערץ, 9 א זייגער אין אווענד
דער לעצטער מוזיקאלישער שלאגער
בומערן געזאנג און בייע טענץ
20

שא, דער רבי פארט

אין 3 אקטען פון בועז יונגוויץ, מוזיק פון ראזענשטרויער, ש. טרילינג, שלאסבערג, לייט-מאטיוו פון רומשינסקי, ספעציעלע קאסטיומען / רעזשיסירט פון מחבר בועז יונגוויץ. ראל „ר' בעריש ל"-קלארא יאנג.

ס'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.
מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

מיטוואך, ד. 16. אפריל (2. טאג חול-המועד פסח), 9 אין אווענד
אנאנס! א פייערליכע פארשטעלונג וואלף נייהויז
לכבוד דעם 20-יעהריגען יובילעאום פון סופליאר
געגויערעס אין די וויטערדיגע אנאנסען.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נימט אן און דערהאם פון 3—5 נאכם.

„שא, דער רבי פאהרט"

די נייע פיעסע מיט קלארא יאנג

ווען דער רבי רב צדיק'ל איז נפטר געווארן און דער „הויף" איז געבליבען אהן פרנסה האט די הויף-קליקע בעשלאסען צו בעזעצען אויפ'ן לעדיג געבליבענעם רבי'שען טראן דעם מינדער-יעהריגען בערישעל, דעם רבי'נס זוהנדעל. רעגירען וועלען, פערשטעהט זיך, דורכ'ן קליינעם רבי'לע דער דורכגעטריבענער גבאי, די רביצין – הלמאי אין רומעניען ? –

דעם יונגען רבי'לע בערישעל געפעלט אבער אמבעסטען צו פאהרען אויף די „רעדלעך" (סקע-טינג-רינג), עס ווארטען אויף איהם אין הויף זיינע חברים'לעך – דער קארנאסע שלמה'קע, דער בלינ-דער משה'קע. דאס יונגעל רייסט זיך אין דרויסען, אויף די רעדלעך. דער גבאי קנייפט איהם אבער און הייסט איהם זיצען אויפ'ן רבי'שען טראן אננעהמען צעטלעך פון די חסידים, געבען עצות, סגולות, בענשען א. ד. ג. עס איז זיך לייכט פארצושטעלען ווי אזוי דאס יונגעל, וועלכער איז גרייט אוועקצוזעצען אויפ'ן טאטענס מקום דעם שייגעץ איוואן איוואנאוויטש – פראוועט אין דעם רבי'נ'ס הויף...

אין סאמע מיטען פון התלהבות'דיגען חסידי-שען טאנץ שטעלט דאס רבי'לע אוועק אינמיטען טאנצענדיגען קרייז זיין „הייליגען" שטעקען, מיט דעם הייליגען שטריימעל, לאזט די חסידים טאנ-צען ארום דעם און ער אליין ווערט נעלם.

אנ'אריגינעלע קאמעדיע און א דרייסטע סא-טירע איז די פיעסע פון בועז יונגוויץ, א גרויס געווינס פאר'ן רעפערטואר פון יודישען טעאטער וואס פערמאגט אזוי וועניג פיעסען מיט א זין, געדאנק און ריכטונג.

די פיעסע איז געשאפען געווארען אין רוס-לאנד, עס פערשטעהט זיך, אז אויך אין דער אויסשטעלונג און דעם אויספיהרען פיהלט זיך א ביסעל דער רוסישער טאן.

אין צענטער פון דער פיעסע – קלארא יאנג, אלס בעריש'ל. זי לעגט אריין זעהר פיל ווייכקייט, ווארעמקייט, הומאר, איידעלע ניואנסען און פער-שטענדניש אין איהר ראל.

אנ'ארטיסטקע פון גאטס גענאד שפילט נישט נאר מיט גאטס גאב, ווי א פויגעל זינגט; צום טאלאנט דארף מען נאך צוגעבען א סך פון זיך, א סך ארבייט, טעכניק. ווען אנ'ארטיסטקע דער-גרייכט אבער די מדרגה, אז מען פיהלט נישט ביי איהר וויפיל זי האט געארבייט איבער דער ראלע, אז אויף דער סצענע קומט דער טיפ ארויס לייכט און נאטירליך, אז דער צושויער זעהט נישט און פיהלט נישט קיין שפילען – דאן איז עס אויפ-ריכטיגע קונסט. און דאס איז די גרויסע קונסט פון קלארא יאנג.

דער לאדזער אנסאמבל פון יודישען טעאטער איז נאך אין דער פיעסע א ביסעל רוי, נישט אינ-גאנצען צוזאמענגעשפילט; אבער עס פיהלט זיך אנ'-ערנסטע בעציהונג און איבערגעגעבענקייט מיט די ראלען. די שפעטערדיגע פארשטעלונגען וועלען געוויס געהען נאך בעסער ווי די ערשטע.

טאטיאנא פ.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארײנגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

311 א לעזער פון אנדזשעיע:
איהר האט זיך יא בעדארפען שטעלען אויף דער קאנטראל פערזאמלונג ס'דראהט אייך פון 3 ביז 14 טעג ארעסט.

312 האנאווער:
איהר דארפט ערשט אנהויבען צאהלען לא-קאל - שטייער פאר'ן נעכסטען קווארטאל, נאכ-דעם, ווי איהר האט זיך ארייגעצויגען אין דער דירה.

313 נח פון זגערזשער 43:
א זשיראנט איז פעראנטווארטליך פאר'ן וועקסעל-חוב אין משך פון א גאנץ יאהר רעכענ-דיג פון טאג, ווען דער וועקסעל איז פראטעס-טירט געווארען.

314 א לעזער פון שענקיעוויטשא:
אזא פראצעס קאן פערפיהרט ווערען נאר אויפ'ן סמך פון א פריוואטע אנקלאגע.

בערופען צומשפט'ן דעם ענין איז נאר דאס קרייז-געריכט.

דעריבער דארפט איהר איינצאהלען אויפ'ן חשבון פון די קאסטען 50 זל.

H. S. 315

איהר זענט נישט מחויב אפצוליווערען אדער ארויסצוגעבען די ארבייט אהן מלאכה-געלד; אלענפאלס קאן אייך דערצו די פאליציי זיכער נישט צווינגען.

אויב איהר האט זיך פערפליכטעט די בע-שטעלונג יא אפצוליווערען אדער די אויסגע-פערטיגטע ארבייט ארויסצוגעבען פאר א וועקסעל-דעקונג און איצט פאדערט איהר דוקא קאסע, איז עס טאקע א בראך פון אפמאך, דער בע-שטעלער קאן געגען אייך פערפיהרען א פראצעס אין ציווילען געריכט און ציהען פון אייער האנד-לונג אלע ציוויל-רעכטליכע קאנסעקווענצען.

א פרוקוראטאר וואלט עס געווען דא-מאלט, ווען איהר נעמט די אייך אנפערטרויטע מאטעריאלען און פערקויפט זיי עווענטועל פער-טאכלעוועט זיי אדער ווילט זיי אינגאנצען נישט ארויסגעבען.

קוים זענט איהר יא גרייט ארויסצוגעבען די ארבייט, נאר פאדערט אייער ארבייטסלוין איז עס שוין ווי נעזאגט א ריין ציווילער סכסוך.

316 א גרופע לעזער פון מארשינער גאס:
אזעלכע חובות פאלען אויך ארונטער דער ווירקונג פון א נארזור.

איבעריגענס פערשטענדיגט זיך וועגען דעם ענין פערזענליך מיט אונזער יוריסט.

1. K. 317
3.8 קעסטין 140:
319 א בעלגיער:
320 י. ס. פון גייערס ראיאן:
321 א. ליבינגען:
אלטשלאס פון זגערזשער:
וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער-שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטפערענגענדיג די ציימונג.

323 ראז.
מיר גלויבען נישט, אז אזוי זאל אייך האבען ערקלערט אנ'אדוואקאט.

דער ארטיקעל 125 פונקט 2 פון קאדעקס וועגען דער שטראף-פראצעדור דערלאזט בפירוש יא אויסהערען אנ'עדות אלס עקספערט אין איין און דעמזעלבען פראצעס.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 31-86
נעמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3—4½ נאכם.

די סענסאציע און איהרע געהיימנישען

די דייטשע וועלט איז איצט אויפגערודערט פון א סענסאציע, וואס טראגט טיפע געהיימנישען אין איהר שויס.

אין דער דייטשער פראווינץ בראנדענבורג, אין דער בעקאנטער שטאדט פאטסדאם זיצט אלס רעגירונגס-פרעזידענט ד״ר מאם, א מאן פון אנזעהען און עהרע, פערמעגליך און דערצו הויכגעשעצט און בעליבט פון אלעמען.

דער פרעזידענט מאם האט א פרוי

זי איז אין איהר אפשטאמונג א דייטשע, פון א הויכראנגעזעהענער, אפילו אדעלי׳גער דייטשער פאמיליע, וואס וואוינט זייט לאנגע יאהרען אין דרום-אמעריקא.

דאס לעבען צווישען דעם פאר-פאלק מאם איז אין אלע יאהרען געווען גליקליך און גאר-נישט האט פערטונקעלט און געשטערט זייער לעבען. פרוי מאם, האט — ווי אלע פרויען פון איהר שטאנד — נישט געוואוסט פון קיין צרות. זי האט איהרע שעהנע טואלעטען נאך וואונש בעקומען און גארנישט איז איהר אנגעגאנגען.

פרעזידענט מאם, איז — חוץ זיין הויכער שטעלונג — פערמעגליך.

די פרוי איז נישט מעהר יונג, זי איז אלט עטליכע און פערציג יאהר, כאטש זי זעהט אויס א סך יונגער. אין דער פאטסדאמער געזעלשאפט האט זי געשפילט א גאר גרויסע ראלע, ווייל:

ערשטענס, שטאמט זי — ווי געזאגט — פון אן אדעליגער פאמיליע מיט א שעהנעם שטאם-בוים — און צווייטענס, פערנעהמט דאך איהר מאן דעם העכסטען פאסטען אין דער פראווינץ בראנ-דענבורג.

זייט א לענגערער צייט זענען אויף דער פרי-וואט-וואוינונג פון פרעזידענט מאם פון פאטסדאם אויסגעפיהרט געווארען גרויסע איינברוכען.

די טירען זענען פון די איינברעכער געווען דורכגעלעכערט, דורכגעבויערט מיט גרויסע לעכער, די פענסטער זענען געווען איינגעבויגען, ווי מען טרעפט דאס נאך יעדען איינברוך פון פעהיגע גנ-בים.

אין א רייה פון עטליכע חדשים זענען אין הויז פון פרעזידענט מאם אויסגעפיהרט געווארען זעקס גרויסע איינברוכען.

א סך געלד און זילבער, דיאמאנטען און פע-רל זענען גע׳גנב׳עט געווארען. גאנצע קעסטלעך מיט געלד און זילבער זענען פערשוואונדען.

די בערלינער און פאטסדאמער פאליציי הא-בען ענערגיש געפארשט נאך די איינברעכער, אבער אהן א שום שפור.

די פאליציי איז געשטאנען פאר א רעטעניש: וואס געהט דא פאר? און וואס שפילט זיך דא אפ? וואס פאר א געהיימניש הילט איין די דאזיגע איינברוכען?

איינעם א קאמיסאר איז איינגעפאלען מאנכע איינצעלהייטען צו פרעגען די פרוי פרעזידענטין, די פרוי מאם אליין.

עפעס האט זי די דאזיגע פרוי פערפלאנטערט אין איהרע אויסזאגען און עפיס אויסטערלישעס איז געשעהען:

די פרוי פרעזידענטין איז געקומען אין חשד, אז זי אליין איז די בעלת המעשה, זי אליין סימו-לירט איינברוכען.

און וואס ווייטער האט זיך דער פאל אויף א געהיימנישפולען אופן מעהר פערפלאנטערט.

די אויספארשונג איז געקומען אויף דער שפור, אז די פרוי איז נישט נאר אליין די טעטע-רין נאר, אז זי האט א שותף.

עפעס א יונגערמאן!

ביי דעם פרובען די פענסטער האט מען אנ-געטראפען אויף דער שפור פון פינגער-אפדרוקען, וואס זענען די אפדרוקען פון די פינגער פון פרוי פרעזידענטין.

דאגעגען האט מען אויף די פענסטער-ראנ-דען אנגעטראפען פוס-שפורען פון א מאן, א פער-הוילענעם מאן.

ווען מען האט דער פרוי קלאר געמאכט, אז זי איז די בעלת-המעשה איז זי פערפאלען אין היס-טעריע און זי ליגט שווער קראנק.

די ווייטערע אויספארשונג האט ארויסגע-בראכט, אז די גע׳גנב׳עטע זאכען זענען פערקויפט געווארען אין אלערליי גאלדגעשעפטען אין בערלין און אין אנדערע שטעדט און, אז דער פערקויפער איז געווען א יונגער מענש, טיילמאל אויך די פרוי אליין.

ווען דער פרעזידענט מאם האט זיך דער-וואוסט, אז זיין פרוי קומט אין בעטראכט אלס שולדיגע, האט ער אנגעגעבען זיין דימיסיע אלס פרעזידענט.

ביי דער אויספארשונג האט זיך די פרוי פרע-זידענטין מודה געווען, אז זי אליין איז די טעטע-רין. זי האט געבויערט די לעכער אין די טירען. זי האט די פענסטער פערבויגען, זי האט די גנבות פערקויפט.

וואס זי גיט נישט אן איז:

ווער עס איז יענער יונגערמאן, וואס האט גענומען אנטייל אין די איינברוכען — און וואס זענען די מאטיווען, וואס האבען געפיהרט צו דער טאט. די פאליציי פון בערלין שטעהט איצט פאר א רעטזעל.

א געהיימניש.

קיינער קען נישט פערשטעהן און וויסען, וואס פאר א געהיימניש עס נעהמט ארום די אזוי הויכע פרוי און די קאמבינאציעס איבער דעם גע-היימנישפולען יונגענמאן זענען פערשידען און איי-גענארטיג.

אין ערשטען פלוג איז צו רעכענען, אז דא האט מען צו טון מיט א פרוי, וואס האט אין גע-היים א געליבטען און זי מוז איהם אויסהאלטען. אפשר גאר אזעלכער, וואס האט געהאט געוויסע מאטעריאלען אויף איהר אויסצואיבען. א דרוק און זי האט זיינע וואונשען געמוזט ערפולען.

אפשר האט זיך די דאזיגע פרוי — כאטש נישט מעהר יונג — אמאל פערגעסען נעבען א יונ-גענמאן און איז געפאלען א קרבן אין זיינע הענד, זי איז געווארען א שפילצייג פון זיינע וואונשען און פערלאנגען.

אלס צווייטער מאמענט, קומט נאך א מעג-ליכקייט אין בעטראכט:

אפשר האט די פרוי — פון איהר מיידעל-צייט — אין געהיים — א קינד געבוירען, זי האט דאס קינד אהן וויסען פון איהר מאן דערצויגען, און דער זוהן איז א פערברעכער און האט גע-דראהט דער מאמען מיט ענטפלעקען איהר מיי-דעל-סוד.

ביידע מעגליכקייטען זענען פארהאן.

אבער די דאזיגע פרוי שווייגט דערוויל, זי נעהמט אויף זיך די גאנצע שולד און האט ביז איצט דעם סוד נישט מגלה געווען.

די פאליציי זוכט די שפורען פון דעם גע-היימנישפולען יונגענמאן. זי וועט זיך דאס בודאי באלד דערוויסען און די סענסאציע וועט ארויס פון איהר געהיימניש.

דערווייל לעבט דייטשלאנד איבער א גרויסע סענסאציע:

דאס געהיימניש פון א פרוי פון די הויכע ספערען.

עס קלינגט ווי אין א ראמאן.

פ—ז.

125,000 דאלאר ענטשעדיגונג
פאדערט יוד. אימיגראנט פון פוילען פון דער יק״א

מאנטרעאל, (יט״א) א יודישער עמיגראנט פון פוילען, וואלף הארן, האט פערקלאגט אין גע-ריכט דאס מאנטרעאלער ביורא פון י.ק.א. און איהר סעקרעטאר ס. בעלקין, אויף 125.000 דאלאר, אונ-טער דער בעשולדיגונג, אז בעלקין צוזאמען מיט א צווייטען בעאמטען פון דער י.ק.א. האבען איהם גע-האלט בעשווינדלען, אין געריכט האט דער אנקלאגער הארן איבערגעגעבען ווי אזוי מען האט איהם פער-פאלגט און מען האט איהם דורך א בלבול איינ-געזעצען פערטריבען פון זיין לאנד דערפאר, וואס ער האט זיך איינגענומען פאר א גרופע פון דרייסיג יו-דישע פארמער, די דאזיגע פארמערס זענען, לויט הארנ׳ס ערקלערונגען, געקומען לויט א צוזאג, אז מען וועט יעדער פאמיליע געבען הונדערט אקער לאנד. אבער ווען זיי זענען געקומען, האט מען זיי געגעבען בלויז פופצעהן אקער יעדערען און מען האט זיי געראטען אז זיי זאלען אויך ארבייטען אין די קוילענגרובען, נאך א בעראטונג האט הארן גע-ריכט בעשלאסען אפלייגען דעם פראצעס אויף א קורצע צייט. ווי מיר דערוויסען זיך, האט י.ק.א. פער-זייטיגט דעם סעקרעטאר בעלקין, פון זיין פאסטען נאך מיט צוויי יאהר צוריק. וואס שייך דער אנקלאגע פון דעם שטח לאנד, זענען די דאזיגע טענות אפט פון דער גרופע יודישע פארמער, בנוגע דער גרויס ווי עס ווייזט זיך שפעטער ארויס, שטארק אר בערטריבען.

בעראטונגען פון הויך-קאמיסאריאט ביים פעלקער-בונד וועגען הימלאזע

גענף (יט״א) די טעג איז פארגעקומען א זיצונג פון דעם „בעראטענדען קאמיטעט פון פריי-וואטע ארגאניזאציעס ביים הויך-קאמיסאריאט פון פעלקער-בונד בנוגע די הימלאזע". אלס פאר-זיצער פון דער זיצונג איז אויסגעוועהלט געווארען ה׳ לוסיען וואלף, פערטרעטער פון י.ק.א. פון אנ-דערע יודישע ארגאניזאציעס האבען זיך אין די זי-צונגען בעטייליגט ה׳ אפערסאן (עמיגדירעקט) און ה׳ פינעס פון בערלין (פערבאנד פון רוסישע יו-דען). אויף דער זיצונג זענען בעטראכט געווארען א רייה פינאנציעלע פראגען, די לאגע פון די אר-מענישע הימלאזע אין סיריען, די פערווירקליכונג אין לעבען פון דעם אפמאך פון 30-טען יוני 1928 בנוגע דעם יורידישען סטאטוט פון די הימלאזע און אנדערע פראגען.

אויף דער זיצונג איז אויך געקומען צום אויס-דרוק די צופרידענהייט מיט די בעציהונגען, וועלכע הערשען צווישען הויך-קאמיסאריאט און די פריוואטע ארגאניזאציעס און עס איז בעשלאסען געווארען קומען צו הילף אויך די רוסישע און אר-מענישע הימלאזע, וועלכע האבען דא נישט לאנג פערלאזען זייערע לענדער.

די ענטשטעהונג און ענטוויקלונג פון דער יודישער פרעסע אין אונגארן

בודאפעשט, (יט״א) דא איז ערשינען אן אי-אפהאנדלונג פון ד״ר ז. גראסמאן „וועגען דער פראפעסיאנעלער פרעסע אין אונגארן". די דאזיגע ארבייט ענטהאלט אויך אינטערעסאנטע מאטער-יאלען וועגען דער ענטשטעהונג און ענטוויקלונג פון דער יודישער פרעסע אין אונגארן. די ערשטע יודישע צייטשריפט אין אונגארן איז ענטשטאנען אין יאהר 1844, א דאנק דער איניציאטיווע פון בער-ריהמטען שעגעדינער רב, הרב לעאפאלד לעוו. דאס וואכענבלאט איז אבער ערשינען נאר א קורצע צייט. דער שטורמישער פעריאד פון די יאהרען 1848]49 און שפעטער די בעוועגונג ארום דעם קאנגרעס פון די יודישע קהלות פון יאהר 1868]69 האט בעדייטענט פערשטערקט די פערערפטניש פון א יודישער פרעסע. וואס האט זיך אלץ שטאר-קער ענטוויקעלט, אין משך פון דער צייט פון יאהר 1844 ביז איצט זענען ערשינען אין אונגארן העכער הונדערט יודישע צייטשריפטען. אין דער דייטשער אדער אונגארישער שפראך. די עלטסטע פון די איצט-עקזיסטירענדע צייטשריפטען איז דער ארגאן פון דעם „איזראעליטישען לעהרער-פער-איין", וואס ערשיינט שוין 55 יאהר. נאכדעם נעהם די צייטונג „ערזשעגלעסעג", וואס האט לעצטענס געפייערט איהר 50-יעהריגען יובילעאום.

געשטערט א קאמוניסטישער גענעראל-שטרייק אין א״י

ירושלים, 23. (יט״א טעלעגראפיש).

די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז קאמוניס-טען גרייטען אויף פאר פסח א גענעראל שטרייק אין א״י. די אקציע איז דורך דער פאליציי געשטערט געווארען.

אראבער שטערען יודישע תפלות ביי דער כותל-מערבי

ירושלים, 23. (טעלעגראפיש דורך יט״א). אראבער האבען ווידער היינט געשטערט די יודישע תפילות ביים כותל-מערבי זיי האבען אדורכגעפיהרט זייערע צערעמאניעס מיט מוזיקשפילען. פראנצוי-זישע און אמעריקאנער טוריסטען זענען געווען שטארק אויפגעבראכט אויף די אראבער און האבען אינטערווענירט ביי די פאליציי, די פאליציי האט אבער נישט געוואלט אפשטעלען די א אבער.

ס׳געיעג נאכ׳ן שאטען

76 (סענסאציאנעלער ראמאן)

אויפ׳ן באנק-פלאץ איז געווען א שטארקע בעוועגונג. טאקסובקעס און דראזשקעס האבען זיך איבערגעיאגט איינע די אנדערע.

גראף בענסדארף האט זיך דערענערווירט, וואס נעהענטער ער איז צוגעקומען צו דער באנק.

ענדליך האט זיך זיין אויטא אפגעשטעלט.

דער גראף האט געמאכט אן׳אונגעדולדיגע בעוועגונג צו זיינע סעקרעטארען, און האט זיך שנעל אויפגעהויבען אויף די טרעפען.

דער דיזשורירענדער בעאמטער האט איהם בעגעגענט און אריינגעפיהרט אין דעם דירעק-טארס קאבינעט.

דער דירעקטאר האט איהם ליבענסווירדיג בעגריסט און געמאלדען, אז אלץ איז גרייט צו אונטער׳חתמ׳ענען די לעצטע דאקומענטען, און צום ארויסגעבען דאס געלד,

דער גראף האט געענטפערט מיט א שטאל-צער פערנייגונג, גענומען פון דעם דירעקטארס הענד די באלדיגע פיל-אעדער. און געפרעגט:

— די וואך איז דא?

— פינף פערקלייערטע געהיים-אגענטען, עקסעלענץ. זיי וועלען אייך בעגלייטען צוריק א היים. דאס געלד מיט דער באהן וועט אפגע-פיהרט ווערען ערשט מארגען פריה?

בענסדארף האט זיך קאלט ארומגעקוקט אין קאבינעט.

— ביי אייך איז דא א טעלעפאן און איך האלט פאר גלייכער נישט צו ענטפערען אויף אייער פראגע. די פראקטיק האט מיך געלערענט, אז אפילו טעלעפאן-אפאראטען האבען אויערען.

דער דירעקטאר האט א שמייכעל געטון, און זעלבסטצופרידען זיך געריבען די הענד. „הם-הם — האט ער געטראכט — אלע גרויסע מענשען האבען זייערע משוגעת׳ן".

דאס אויספיהרען די פארמאליטעטען האט געדויערט עטליכע מינוט.

דער גראף בענסדארף האט אונטערגעשרי-בען א דריי-פיער דאקומענטען.

דאס נעמליכע האט אויך געטון דער די-רעקטאר.

אז עס זענען צוגעלייגט געווארען די שטעמפעל-מארקען מיט די שטעמפלען, האט זיך בענסדארף נאך אונטער׳גע׳חתמ׳עט אין א ספע-ציעלען בוך און דער „ריטואל" האט זיך פער-ענדיגט.

איהם איז נאר אויסגעבליבען צו איבער-צעהלען די פעקלעך געלד, ביי וועלכע עס איז געווען צוגעלייגט די רשימות פון די נומערען אויף די קרעדיט-בילעטען.

די צוויי סעקרעטארען האט נאכקאנטראלירט די נומערען, אריינגעלייגט דאס געלד אין א קליינער לעדערנער וואליזקע, פערשלאסען זי און אפגעגעבען דעם גראף דעם שליסעל.

בענסדארף האט זיך שנעל אפגעזעגענט מיט׳ן באנק-דירעקטאר.

אונטען האט געווארט דער אויטאמאביל.

א פאליציאנט איז געשטאנען נעבען דעם אויטא, און ער האט ברייט געעפענט דאס טירעל.

בענסדארף האט אויף איהם א קוק געטון, און זיין פנים האט זיך בעדעקט מיט א טויטער בלאסקייט.

— אהיים, עקסעלענץ? — האט א פרעג גע-טון דער שאפער.

— יא, שנעלער! — האט בענסדארף אויס-געשריען.

דער שאפער האט א שאקעל געטון מיט׳ן קאפ, און איז אפגעפאהרען.

בענסדארף האט זיך שווער ארופגעלאזט אויפ׳ן געזעס.

נאך קיינמאל אין זיין לעבען איז ער נישט געווען אזוי אנגעשטרענגט נערוועז, נישט גע-פיהלט אויף זיך אזא שווערע לאסט.

לעם איהם איז געלעגען די ריזיגע סומע געלד אין אמעריקאנישער וואלוטע, וואס איז געווען א מוצל-יוצא פון געוואלדיג-ביטערע קאמ-בינאציעס.

דער ערפאלג האט אבער נישט געפרייט בענסדארפ׳ן...

ער האט נערוועז געדריקט די בלאסע, דארע פינגער, פונקט ער וואלט פאראויסגעפיהלט די בעריהרונג פון די האנד-קייטלעך אויף די הענד.

זיין אונטערשטע ליפ האט עטוואס געצי-טערט.

דער פאליציאנט, וואס האט פאר איהם געעפענט דאס טירעל פונ׳ם אויטאמאביל, איז דאך געווען דאניעל וואלדמאן...

אין די געדאנקען האט זיך דער גראף גע-פרעגט, צי הויבט ער נישט אן משוגע צו ווערען.

אבער, ניין! דאס איז דאך געווען זיין שונא׳ס שארפער פנים, וואס האט זיך איהם איינגעקריצט אין מוח פון זינט ווען ער האט איהם אפגעגעבען א וויזיט.

אויך וואלדמאן איז לעבען געבליבען, און דאך מיט דער האפענונג בעראטעוועט צו ווע-רען איינגאנצען אויס.

וואלדמאן האט קאלט און אויסגערעכענט געפיהרט די שפיל, און זיין אויפגעהויבענע האנד וועט שוין ריכטיג טרעפען.

ערשט איצט האט בענסדארף פערשטאנען זיין פלאן.

כדי צו פרובען ראטעווען זיך, און אפ-ווענדען פון זיך דעם טויט-קלאפ, האט מען תיכף בעדארפט צו ענדערען די אייגענע פלענער.

(פארטזעצונג קומט)

פאַר **וויכטיג**
סאדע-וואסער-פאבריקאנטען!

אַ נייע פּאַטענטירטע קאָנסטרוקציע

באלאנען-קראנען

וועלכע זענען זעהר פּראַקטיש, בעקוועהם און היגיעניש צום געברויך. זעהר קינסטלערישע און מאָדערנע אויספירונג.

— צו בעקומען ביי —

S. Puterman
WÓLCZAŃSKA 15.

בעמערקונג: היט אייך פאַר פאַלסיפיקאַטן

אלערן - יונגעל
געגען באַלדיגע צאָהלונג קען זיך מעלדען ביים דאַמען-שניידער
יאַיצאַרזש קאַמיענאַ 4

א פאטעפאן
אין גוטען צושטאַנד שווייצאַריש ווערק איז פּרייז-ווירדיג צו פערקויפען ביי שפירא
זגערזשער 28. 5845

האַנד-
זאקן - מאכער(ין)
ווערען געברויכט צו בעסערע אַרבייט ביי
זאכטשינסקי
שוו. יאַקובאַ 12.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספעציאַליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קוואַרץ-לאמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אָן פון 6–8 אָוועגד

Dr. ADAM
GRCSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וענערישע קראַנקע ... און ליפּמה־לאינגס
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד

א פאטעפאן
שאַפּקאָווע, סאַלאָנאָווע מיט אַ שווייצאַריש ווערק צו פערקויפען. פאַדזשעטשנאַ 14, וואָהנ. 25

אַ קוואַליפיצירטער
נייהער
אַרבייט אַ פעליג יאָהר, ווערט געזוכט. זאָפּאָרט זיך צו מעלדען זגיערזשער 9, ביי אייזנער, 1-טער שטאָק. 6889

Dr. med.
LAJCHTER
צאָהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąsel podniebienia,języka it.p
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
Ip. front, **tel.149-66**
od $1^1/_2$–5 po poł.

טליתים-פאבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאָלאָמיצער, ווי אויך טליתי קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספּערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי
א.ח. ציטרינאוויסקי, קאמיעננא 1,
אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך
בעמערקונג: ס׳ווערען אויך אָנגענומען אַלטע ליתים צום וואַשע

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטע
און דענטיסטישער קאַבינעט.
גושעווסקער 11, טעלעפאָן 3763
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד״ר קערשנער קינדער־ק ...	$4^1/_2$-3 11-9
ד״ר שיפמאן אינער ליכע קראַנק...	2—12
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכט־ק	$1^1/_2$ 12...
ד״ר שמירגעלד נערוען און גמטיגע קר.	2—1
ד״ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ר״ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד״ר שמערלאַווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$3^1/_2$

פסיכאָ-טעראַפּיע, שוואַך-שטאָרונגען די שטאָלען א.א. ווי פאָקען-שטעך, קינסטליכע בערג-זון-באַשטראַהל. איינ-שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטראַליזאַציע, אָפּעראַציעס און די ... אַנאַליזען פון בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי סטאָר אַפּאָלסקא
צאָהן-אַרצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א.ז.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאַג

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה

בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש, אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום

איבער דעם זאָלסטו נאָר קומען אין מיין
רעכטסקאָנסולטאַציע-ביוראָ צו ה׳
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(וואַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געזעצמעסיג בעשריבען אַלערליי ביזנעס:
ציווילע, קאָרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות אין אויסלאַנד ראַזיעמסקי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאָנסולענט
פּעטריקאָווער 17.

צאָהן-אַרצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אָן פון 10–2 און פון 4–7

Dr. med. H. KRAUSKOPF
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45, טעל. 13-47
נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוונד.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פּאַראָוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
רעכטשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

אַ לאַנגיעהריגער געוועזענער
גערבטס-סעקרעטאר
שרייבט אַלערליי ביטעס און קלאַגעס. קלויזולעס און זאַבעזיעטשעניעס אין אַלע שטעדט פון פּוילען.
אַ גוטער ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און האַרן-קראַנקהייט
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אָן פון 4–7 אָוונד.

יוילט איהר זיך געפאהרלאז בעפרייען פון
ארטרעטיזם
רעוומאטיזם, אישיאס
און פון וועהטאגען אין קרייץ?

רעוומאַטיזם איז אַ שרעקליכע וויים-פערצווייגטע קראַנקהייט, זי שוינט נישט אָרעם און רייך, זי געפינט איהרע קרבנות אויף די בוידעם-שטיבלעך און פּאַלאַצען. די ליידען פון דער דאָזיגער קראַנקהייט קומען אין פערשידענע פאָרמען און אָפטמאָל טרעפט, אַז די אָדער יענע קראַנקהייט, וועלכע מ׳רופט אָן מיט אַ גאַנץ אַנדערען נאָמען, איז פאַקטיש אויך נישט עפּיס אַנדערש, ווי **רעוומאטיזם.**

אַמאָל איז עס **שמערצען אין די גלידער און געלענקען,** אַמאָל ווידער **געשווילעכץ אויף די גלידער, פערקריפעלט הענד און פיס, אַ צוקען, אַ שטעכען, אַ רייסעניש אין די פערשידענע קערפער-טיילען** און אפילו **אויגען-שוואַכקייט,** איז אויך אַ זעהר אָפטער רעזולטאַט פון רעוומאַטיזם און גיכטישע ליידען. און פונקט אַזוי ווי ס׳איז פערשידענאַרטיג דאָס בילד פון דער קראַנקהייט, אַזוי פּילזייטיג זענען אויך די מעגליכע און אונמעגליכע הייל-מיטלען, מעדיקאַמענטען, תרופות און זאַלבען, וואָס ווערען רעקאָמענדירט פאַר די ליידענדע מענשהייט. אָבער דער רוב פון די דאָזיגע מיטלען איז נישט אימשטאַנד צו קורירען, העכסטענס ברענגען זיי נאָר אויף אַ קורצע צייט אַ לינדערונג.

וואָס מיר עמפּפעהלען אייך, איז אַן אונשעדליכע ברונעם טרינק-קור, וועלכע

האט שוין פיל ליידענדע געהאלפן!

אונזער קור איז אויסגעצייכענט און ווירקט זעהר שנעל, אויך אין די פאַלען פון אַ

פערעלטערטן כראנישען צושטאנד.

כדי צו געווינען אַ ווייטערען קרייז פון אָנהענגער, האָבען מיר בעשלאָסען, יעדען, ווער עס וועט אונז נאָר שרייבען, אונזער זעהר אינטערעסאַנטע בעלעהרענד ברונעם-העפט

פולקאם גראטיס צו שיקען!

ווער עס ליידט אַלזאָ אויף די שמערצען, ווער עס וויל זיך אויף אַ שנעלען אופן בעפרייען גרינדליך און געפאַהרלאָז פון די ליידען, דער זאָל נעהמען די פעדער און היינט נאָך שרייבען

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf,
Bruchsalerstr. 5. Abt. 43.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od wtorku, dnia 18/3 1930 r.
do poniedziałku, dnia 24/3 1930 r.
Dla dorosłych:

CUDA Kinematografji
(Z tajemnic operatora filmowego)
w czasie wyświetlania osobisty występ operatora filmowego JÓZEFA MAYENA

Przygody grubaska, Tłuścioszka i Pączka
ORAZ **Trzej dżentelmeni**

Dla młodzieży:
DALSZE DZIEJE TARZANA
według powieści Edgara Riee Burrouga

בעקאנטמאכונג.
די אַלע, וועלכע בעזיצען פּראָטעסטען, אייגענע אָדער קונדישע פון
סטארזשינסקי און אבראמאוויטש
זדונסקא-וואלא
און ווילען זיך בעטייליגען וועגען מאַכען אַן אויפּאַדלאָשט, ווערען געבעטען צו קומען אין זייערע אייגענע אינטערעסען פּיעטריקאָווער 19 ביי ברעסלער.
5837

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.
פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.
אייגענע פּראַקסאַטאָריע פון זעמליכע קרומע ... אַפּאַראַטען, ... אויף אַלעמאָנען, קונסט ... נעמט אָן אַ. ז. וו. ... פון 5—7

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען. מענער-שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען
נעמט אָן פון 2-8 נ.מ. און פון 5-9 אָוונד

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר	10 - 11 2 - 3 7– 6
ד״ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קראַנקה.	1 – 2
ד״ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פאָלאַק	1 – 2
ד״ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12 – 2 חוץ זונ.
ד״ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10 12 4 5
ד״ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	$11^1/_2$-1 5 6
ד״ר כאַנטאַר כירורגישע-קראַנק.	$4^1/_2$-$5^1/_2$ זונ. 1 – 2
ד״ר הײַנבערג אינ. הערץ לונגען	12 – 1 $6^1/_2$ – $7^1/_2$
ד״ר סטופּעל רענטגען	12—2, 4—6
א. נראַדזענסקי צאָהן-אַרצט	3 – 7
ראָזענס צאָהן-אַרצט	8 – 2

צאָהן-מונד-דין, באַלייכטונגען, קראָנען מאַכען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט קראַנקהייטען, פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען־שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטראָליזאַציע, אַלע מעדיצינישע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שוועסטער.
אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4 – 5 נ״מ
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט
פּראָפ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5 – 7 אָוונד.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ – 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאַר׳ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז די פּערלאַג נישט פּעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אנאנסען-פרייז פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
פאַר אַ מילימעטער-שורה: אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ —60 „ „ „ „ „ 4 „
נאָכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ —18 „ „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufma
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.